

Vi SKB

Oktober 2001

VI i SKB

är en medlemstidning för
Stockholms Kooperativa
Bostadsförening.

Postadress:

Box 850, 161 24 Bromma

Besöksadress:

Drottningholmsvägen 320

Växel: 08-704 60 00

Telefax: 08-704 60 66

E-post: skb@skb.org

Hemsida: www.skb.org

Redaktör:

Kristina Huber

Ansvarig utgivare:

Henrik Bromfält

Grafisk produktion:

Cherstin Andersson

Annicka Istemo

Sabo Förlags AB

Annonser:

Adman & partner, 08-556 960 12

Tryck och repro:

Eskilstunakuriren

Upplaga:

50 000 ex

Omslagsbild:

SKB har många spännande
byggprojekt på gång.

Illustration: Annicka Istemo

SKBs öppettider

Växel/reception: 08-704 60 00

September–april 8.00-16.45

Maj–augusti 8.00-16.00

Fredagar hela året 8.00-16.00

Uthyringsenheten:

08-704 60 00

Telefontid mån–fre 9.00-12.00

Besökstid mån–fre 9.00-15.00

Lediga lägenheter: 08-704 18 90

Talsvar.

Medlemsservice: 08-704 60 20

Telefontid mån–fre 9.00-12.00

Besökstid mån–fre 9.00-15.00

Felanmälan: 08-704 60 60

Telefontid mån–fre 7.30-12.00

samt 13.00-15.30

Övriga tider anmäls fel som kräver omedelbart ingripande till SOS Alarmering, tfn 08-22 00 00.

Vi ber medlemmarna respektera våra besöks- och telefontider.

INNEHÅLL

SKB bygger vidare

Det var länge sedan SKB hade så många markanvisningar på gång som nu. VI i SKB har därför bett de arkitekter SKB anlitar att berätta om byggprojektet.

sidan 6

Interiörbild från kvarteret Handboken i Abrahamsberg.

Brist på bostäder

Det byggs för lite i dag. De ekonomiska villkoren måste förbättras för oss som vill bygga hyresrätter.

sidan 5

SKB rapporterar från den omtalade bostadsmässan Bo01 i Malmö.

sidan 26

Kollo – en annorlunda sommarvistelse

sidan 27

SKB hittar hem...

...till Årsta och husen på Erkens-kroken och Orr-fjärdsgränd. Här låter man både barn och vuxna komma till tals.

sidan 16

Rapport från föreningsstämman

2001

sidan 22

Var med och fira SKBs 85-årsjubileum

Vi uppmärksammar vårt jubileum med en heldagskonferens med föreläsningar, seminarier, paneldebatt och avslutar med en stor jubileumsbuffé. Skynda att anmäla dig, det är de 100 medlemmar som anmält sig först som kommer med!

sidan 32

ATT HYRA sidan 30

VD har ordet

Kristian Thöldte

Detta nummer av VI i SKB är ett riktigt bostadsnummer, där vi presenterar alla kommande bostadsprojekt. Som väl alla känner till har SKB en mycket lång kö av bostadssökande som väl inget hellre vill än att SKB ska fortsätta bygga fler nya bostäder. Av det skälet känns det väldigt spännande att SKB just nu har en så kallad "projektportfölj", som innehåller nästan sjuhundra nya lägenheter. Samtidigt kan den ekonomiskt sinnade undra om det verkligen är så klokt att SKB bygger fler bostäder. Hur kan nu detta hänga ihop?

Höga byggkostnader

Ja, en viss förklaring kan kanske vara på sin plats. De ovannämnda lägenheterna, som kan komma att byggas inom de närmaste fem åren, kommer att innebära ett välkommet tillskott till SKBs bostadsbestånd.

Projekten är var och en intressanta och attraktiva med bra lägen. Problemet är bara att det kommer att kosta väldigt mycket att producera dessa bostäder. Med största sannolikhet kommer kostnaderna att överstiga intäkterna räknat på årsbasis. Det finns flera orsaker till detta. Framförallt beror det på att byggkostnaderna har stigit enormt mycket de sista åren. Att bygga bostäder idag är nästan dubbelt så dyrt som för bara tio år sedan. Samtidigt har det förr så frikostiga statliga stödet till bostadsbyggandet

minskat dramatiskt. Detta gör i sin tur att det kommer att krävas mycket höga hyror i den kommande nyproduktionen. Trots det kommer de nya bostäderna troligtvis ändå inte att kunna gå runt av egen ekonomisk kraft. Det kan innebära att de går med underskott ett antal år. På sikt rättar det förstås till sig. De flesta av SKBs fastigheter går eller har under vissa perioder gått med underskott. Men det får inte ta för lång tid. Då kan SKBs totala ekonomi bli negativt påverkad.

Få hyresrätter byggs

Detta är inget unikt för SKB utan de ekonomiska grundläggande förutsättningarna gäller förstås alla bostadsföretag. Nästan alla andra bostadsbolag har tagit konsekvenserna av detta

och slutat bygga hyresrätter. Det går nämligen inte ihop för dem. Och hellre än att skada sin ekonomi avstår de från att bygga bostäder. I spåren av detta följer en bostadsbrist som blir allvarligare och allvarligare.

Varför kan SKB bygga?

En del av svaret ligger i den kooperativa hyresrätten med möjligheten att ta ut en viss boinsats i nyproduktionen. SKBs föreningsstämma har beslutat att det ska vara möjligt att ta ut en högre insats i kommande nyproduktion jämfört med de insatser som tas ut i det befintliga beståndet. Detta innebär att insatserna i SKBs kommande nyproduktion blir

” Att bygga eller inte bygga – det är frågan.

betydligt högre än tidigare. Hur höga är för tidigt att säga. Det får avgöras från projekt till projekt, men insatssummor på 100 000–200 000 kronor och hyror på 1 500 kronor per kvadratmeter och mer är kanske något vi måste vänja oss vid.

Ett annat skäl till att SKB vågar bygga nya bostäder är att vi befinner oss i Sveriges mest attraktiva "marknadsområde", det vill säga Stockholms innerstad och närförorter – detta sett från uthyrningssynpunkt. Vi behöver knappast vara oroliga för outhyrda lägenheter. Även om bostäderna inledningsvis kan gå med underskott, så är de på sikt lönsamma investeringar. Dessvärre kommer hyrorerna av ovanstående skäl att bli höga.

Sammantaget är det viktigt att våra medlemmar har förståelse för dessa problem och möjligheter. Såväl SKBs fullmäktige som styrelse har en hög målsättning att fullfölja de kommande nya bostadsprojekten. Vi får dock vara vaksamma på riskerna och agera på ett klokt sätt.

Henrik Bromfält

Alla lägenheter uthyrda i kvarteret Båggången

Under våren och sommaren har uthyrningen pågått av de nyproducerade lägenheterna i kvarteret Båggången i Hässelby Gård.

Totalt blir det 120 lägenheter i storlekarna ett till fyra rum och kök. Från de översta våningsplanen har man en milsvid utsikt över stadens västra delar.

Hela 90 procent av de inflyttande bor inte hos SKB idag och 50 procent är

under 25 år. Turordningsåret varierar mellan 1978–1999. På uthyrningen upplever man att det framförallt är de mindre lägenheterna som efterfrågats.

Hälften av lägenheterna blir inflyttningsklara den 1 december i år och övriga den 1 mars nästa år. Inför inflyttningen deltar hyresmedlemmarna i SKBs boskola. Här informeras deltagarna om föreningens historia och idéarv, de kooperati-

va grundprinciperna, SKBs beslutande organ med mera. Vidare finns det även möjlighet att anmäla sig till den bilpool som planeras i kvarteret. Slutligen ger en inredningsarkitekt tips hur man på bästa sätt inreder sin lägenhet.

Vi hälsar alla inflyttande välkomna till kvarteret Båggången.

*Bertil Ekwall
Marknadschef*

Bostadsbristen ökar i Stockholm

Bostadssituationen i Stockholm ser inte ut att lätta. Tvärtom tycks det bli allt svårare att få en lägenhet.

Fortfarande går det att få tag i bostadsrättslägenheter, men till mycket höga priser. Hyresrätter är det däremot nästan hopplöst att hitta, i varje fall i något så när centrala lägen.

Situationen är alltså fortsatt allvarlig. De enda som kan känna sig lugna är de som "råkar" ha några miljoner på fickan för köp av en bostadsrätt eller möjligtvis de som har lång kötid hos SKB. Övriga får vackert vänta, tränga ihop sig hos kompisar eller bo hemma hos mamma.

Handlingsförlamade politiker

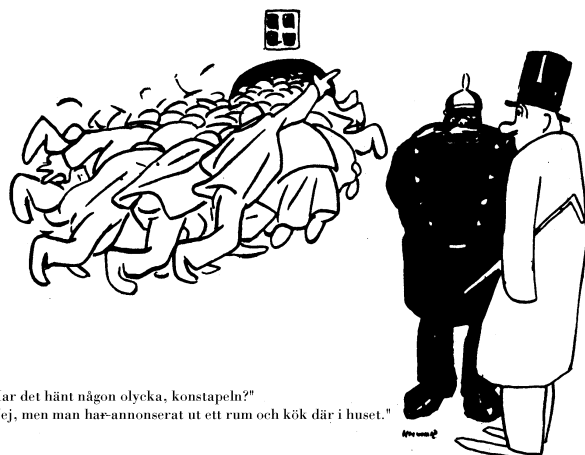
Nyproduktionen av bostäder är alldeles för låg för att kunna lösa efterfrågan. Visserligen byggs det en del bostadsrätter men knappast för vanligt folk. Beträffande hyresrätter har nyproduktionen så gott som upphört runt om i landet. Vad beror nu detta på? Alla inblandade parter, inte minst våra politiker i regering och kommuner, är bekymrade över situationen. För att råda bot på detta tillsätts då och då nya utredningar, vars resultat

läggs på hyllan för andra kommande utredningar. Ibland kommer regeringen eller politiska partier med olika förslag som hittills inte har gett något som helst resultat. En viss handlingsförlamning kan skönjas hos politikerna. Under tiden växer bostadsköerna. Och de bostadssökande gnisslar tänderna allt högljuddare.

Förbättra villkor

Vad bör då göras? Problemen är självklart inte lätta att lösa. Det som först och främst måste förbättras är de ekonomiska villkoren för att bygga hyresrätter. Som det är idag går nya hyresrättsbostäder med förlust och det är inte hållbart i längden. Troligtvis behöver regeringen ge stora investeringsbidrag eller skattelättnader för hyresrätter eller ändra i hyreslagstiftning-

Bostadsbristen.

"Har det hänt någon olycka, konstapel?"
"Nej, men man har annonserat ut ett rum och kök där i huset."

E. Schwab

Det är inte första gången Stockholm lider av bostadsbrist. Här är en teckning av E. Schwab i tidningen Naggan från början av 1900-talet.

en om det ska byggas fler hyresrätter. Det som hittills kommit fram räcker inte på långa vägar.

Är man inte beredd att vidta kraftfulla åtgärder får nog både politiker och bostadssökande acceptera att hyresrättsbygget i praktiken upphör helt.

Henrik Bromfält

Vårens medlemsmöten 2001

Varje vår innebär de ordinarie medlemsmötena i SKBs områden en intensiv period av diskussioner kring föreningens aktuella frågor.

I år genomfördes medlemsmötena under perioden 23 april–10 maj då totalt 40 medlemsmöten ägde rum. I år hade några förvaltningsenheter delats, så fyra kvarter genomförde egna medlemsmöten efter att tidigare haft gemensamt möte med grannkvarteret.

På dagordningen stod genomgång av årsredovisningen och diskussion om årets motioner till föreningsstämman.

År 2000 var ett bra SKB-år och det kunde bekräftas vid genomgången av årets verksamhetsberättelse. Ekonomiskt rekordår, bästa Nöjdhetsindex i branschundersökning och flera nya tomtanvisningar för kommande bostadsproduk-

tion var några av de positiva resultaten av verksamheten.

Årets motioner berörde tillämpningen av de nya insatsreglerna, hyresprinciper, ökat bostadsbyggande, föreningsinformation på hemsidan och principer för sophantering. Behandlingen av motionerna skedde utan någon dramatik. En stor samstämmighet kring inriktningen kunde konstateras, vilket senare fastställdes på föreningsstämman.

Totalt deltog drygt 400 medlemmar på årets medlemsmöten. Dessutom deltog styrelsens ledamöter och SKBs företagsledning.

Köande medlemmars möte

På årets medlemsmöte för köande medlemmar deltog drygt 50 medlemmar.

I ordförandens anförande berördes,

förutom det goda verksamhetsresultatet, även att medlemsantalet konstant fortsatt att öka. SKBs föreningsidé är attraktiv. Viktiga frågor som föreningen har att arbeta med i framtiden är ekonomi, nyproduktion och inflytande för medlemmarna. VD redovisade SKBs kommande nyproduktion som kommer att omfatta cirka 680 lägenheter de närmaste fem åren. Dessutom presenterades den arbetsgrupp som har till uppgift att göra en översyn av hyressättningen inom SKB.

Genomgången av motionerna till föreningsstämman föranledde ingen diskussion.

Leif Burman
Förvaltningschef

Kvarteret Kölnan, Hammarby Sjöstad

SKB bygger vidare

Det var länge sedan SKB hade så många markanvisningar på gång som nu och våra medlemmar efterfrågar ständigt mer information om byggplanerna. VI i SKB har därför bett de arkitekter SKB anlitar att berätta om byggprojekten. Under rubriken Byggrutan på sidan 13 finns dessutom en sammanställning av SKBs planerade nyproduktion med preliminära tider för byggstart och inflyttning. Vi vet ännu inte när det kan bli dags att göra intresseanmälan till de olika projekten. Information om detta lämnas efter hand i VI i SKB.

ÅWL Arkitekter

Stadsmässig bebyggelse med kringbyggda

Hammarby Sjöstad växer. Ett av de senaste tillskotten är kvarteret Kölnan, söder om Sickla kaj.

Har du inte besökt Hammarby Sjöstad tidigare kan vi verkligen rekommendera ett studiebesök! Det är en spännande stadsdel som växer fram och det var länge sedan så många byggkranar var i arbete på samma plats.

Tanken bakom den södra delen av Hammarby Sjöstad, där kvarteret Kölnan ligger, är att det ska vara en stadsmässig bebyggelse med kringbyggda gårdar och butiker i nedre planet mot gatan.

SKB-samarbete

Jag har jobbat tillsammans med SKB sedan 1978. Först som anställd hos SKB-arkitekten Lars Bryde, sedan med egen verksamhet. Idag sysselsätter ÅWL Arkitekter cirka 30 medarbetare.

Kvarteret Bondeson Större vid Nytorget, Mjärden i Norra Hammarbyhamnen och Tegelprämen i S:t Eriks sjukhusområde är några SKB-projekt som vi har ritat. Vi har tillsammans med SKB utvecklat en hög standard, där gedigna material kombinerat med nytänkande präglar projekten.

I kvarteret Kölnan kan vi dra nytta av erfarenheterna från de tidigare projekten och dessutom utveckla SKBs höga standard ytterligare.

Gröna stadskvarter

Kvarteret Kölnan rymmer 175 lägenheter med till största delen tvåor, treor och fyror men också några ettor och femmor. Stilen blir stadsmässig och strikt utåt och lite mer småskalig och uppluckrad mot gården.

I norr gränsar kvarteret mot Hammarby Allé – en trädplanterad ”esplanad”

med snabbspårvägen i mitten och körbanor på vardera sidan om snabbspårvägen. Träd är planterade både längs trottoarerna och på bägge sidor om snabbspårvägen. I söder öppnar sig kvarteret ut mot en park.

Kvarteret är format kring en ovanligt stor gård, som är den stora tillgången i det här projektet. Trots storleken blir skalan mänsklig, bland annat genom de gårdsutbyggnader i fem våningar som delar upp gården rumsligt.

Släpp in ljuset

Kvarterets exakta utseende är inte fastslaget ännu, men idéerna har börjat ta form. Utvändigt får kvarteret en modern, skulptural prägel i puts och glas. I bottenvåningen, som är helt uppglasad mot allén, ligger butiker.

Mot gatan blir kvarteret sju våningar högt och mot gården fem till sex våningar. Detta för att föra in mer ljus till går-

Wingårdh Arkitektkontor AB

gårdar

den. Av samma skäl är den översta våningen indragen något, både från gårds- och gatusidan. Den indragna våningen kommer att ha lite speciella lägenheter med snedtak och loft.

Rymdkänsla

Invändigt arbetar vi mycket med att hus hålla med ytorna. Det ska vara effektiva lösningar som är ekonomiska rent utrymmesmässigt. Inte en decimeter för brett någonstans, men ändå rymliga rum. Nära samband mellan kök och vardagsrum är viktigt och vi strävar efter att man ska kunna gå runt i lägenheten. Vi planerar balkonger i olika väderstreck – två balkonger ökar rymlighetskänslan! Stora fönster med låg fönsterbröstning gör det möjligt att få bättre utsikt över den gröna gården.

Tomas Åsberg
ÅWL Arkitekter AB

Modernt bostadskvarter av välkänd profil

I det nya bostadsområdet Hammarby Gård i södra Hammarbyhamnen planerar SKB att bygga 125 lägenheter.

Wingårdh Arkitektkontor AB ritat ett modernt bostadskvarter med ljusa, genomgående lägenheter.

Kvaliteter som öppna, effektiva planlösningar, variation samt utblickar över vatten är centrala utgångspunkter.

Området Hammarby Gård, fortsättningen på Hammarby Sjöstad beläget mellan den tidigare Luma-fabriken och Gullmarsplan, beräknas stå klart år 2005. SKB förfogar över ett helt kvarter, planerat för bostäder, kontor och affärslokaler, beläget mitt i området mellan den lum-

miga Esplanaden och Hammarby Gårds centrala långsträckt park.

Arkitekt SAR Gert Wingårdh, välkänd profil och mannen bakom bland annat det nya flygledartornet på Arlanda, Universeum, Chalmers Kårhus och det uppmärksammade och kritikerrosade bostadskvarteret på Bo01 i Malmö, har anlåtats av SKB för att ge kvarteret funktion och uttryck.

Vårt förslag visar ett sammanhållet och samtidigt varierat kvarter. Över den öppna, höga bottenvåningen mot Esplanaden i söder, med sitt utbud av kvartersbutiker och kontorslokaler, reser sig en stram fasad.

Forts. på nästa sida.

Forts. från förra sidan.

Här placeras större lägenheter, treor och fyror, som dels vänder sig mot Esplanaden och kringliggande gator med generösa vardagsrums- och köksdelar, dels inåt med sovrum mot den skyddade gården.

Samtliga lägenheter har i anslutning till umgängesdelarna stora, väderskyddade terrasser som "saxar" i läge för varje våningsplan. Resultatet blir en stramhet med variation och kontrast. Materialvalet utåt är trä, glas och sten; terrasser klädda i varmt naturfärgat lärkträ; stora, öppningsbara glaspartier samt blanksvart slipad Terrazzo.

Grönskande takterrasser

Den höga huskroppen mot Esplanaden med sina två flyglar blir lägre mot den bakomliggande parken och Marinan. Flyglarnas "armar" har breda, grönskande takterrasser. Morgon- och kvällssolen letar sig djupt in på gården med dess varierade grönska, planteringar och lummiga träd. Fasaderna inåt gården är mjuka och ljusa. Materialen här är kalksten, ljus puts och trä.

Mellan gård och park placeras mindre lägenheter i två fristående "townhouse"; ett slags stadsvillor à la Villagatan på Östermalm med kompakta lägenheter med stora fönsteröppningar mot alla sidor. Ut från den stora huskroppen, mot gården, sticker små ljusa öppna lägenheter som knoppar. Rymd, ljus, enkelhet...

Som Gert Wingårdh säger: – Ett modernt boende i tiden!

*Per Söderberg
Wingårdh Arkitektkontor AB*

Hammarby Sjöstad – bakgrund

Innan Hammarbyleden byggdes i slutet av 1920-talet såg områdena kring Hammarby sjös östra och södra stränder mycket annorlunda ut.

På egendomen Lugnet drevs under en tid ett skolhem för fattiga gossar. På egendomen stod ett vackert lusthus som under 1870-talet hyrdes av ett konstnärskollektiv där bland andra Carl Larsson, Per Ekström och Carl Skånberg ingick. När skolan upplöstes 1890 byggdes där ett antal bostadshus som hyrdes ut till arbetarfamiljer.

Populärt utflyktsmål

Vid Sicklasundet låg på 1700-talet och fram till 1840-talet Stockholms största kattunstryckeri. Under 1800-talet blev Sickla Udde ett populärt utflyktsmål för befolkningen på Södermalm.

Sickla Udde, eller Sickla Park, utvecklades i slutet av 1800-talet till en folkpark med dansbana, musikpaviljong och talarstol. Små bodliknande stugor fanns att hyra. Parken förstördes delvis i samband med uppförandet av Hammarbyleden.

Vid Lugnet uppläts marken för uppbyggnad och industrier och efter ett tag började marken användas som soptipp. Ovanpå soptippen växte en kåkstad upp. Den började rivas under 1998 för att ge plats åt den nya bebyggelsen i Hammarby Sjöstad.

Det område som utgör Södra Hammarbyhamnen ingick ursprungligen i egendomen Hammarby, som fram till 1917 var i Danviks hospitals ägo. Området bestod av jordbruksmark och en bit sydväst om Lumafabriken låg den numera rivna huvudbyggnaden med tillhörande flyglar.

Under 1800-talet hade Hammarby egen ångbåtsbrygga och från gården löpte en lång allé fram till landsvägen vid Skanstull.

Området förtätades

1917 köpte Stockholms stad egendomen i syfte att anlägga ett industriområde vid den nya farleden. Marken reserverades till en början för företag som var beroende av goda sjökommunikationer. 1945 revs Hammarby gård för att ge plats åt fler företag. Under 1950- och 60-talen fortsatte utvecklingen och området förtätades. 1999 påbörjades förberedelserna för den nya bostadsbebyggelsen i Södra Hammarbyhamnen och industribebyggelsen har till stora delar rivits.

När Hammarby Sjöstad är fullt utbyggd år 2010 kommer den att inrymma 8 000 lägenheter för 20 000 invånare. Totalt kommer 30 000 personer att bo och arbeta inom området.

Kristina Huber

Kvarteret Handboken, Abrahamsberg

Fyrtiotalskaraktär i modern tappning

Abrahamsberg är ett fyrtiotalsområde med bebyggelse i form av så kallade smalhus.

Husen är fint placerade i naturen, med mycket grönska runt husen som ger området dess speciella karaktär. Bostadshusen inrymmer ofta små lokaler i bottenvåningarna.

Liksom andra fyrtiotalsområden har nu Abrahamsberg börjat kompletteras med bostäder på platser som varit obebyggda eller där annan verksamhet har funnits.

SKBs markanvisning, kvarteret Handboken, är belägen nära Abrahamsbergs tunnelbanestation. Marken har stått obebyggd en tid. Förslag på en centrumbildning har funnits, men nu har kommunen beslutat att det ska byggas bostadshus på platsen.

Modern utformning

Bebyggelsen ska associera till de befintliga raka huslängorna i området, men ges en modern utformning. Vid planeringen

av lägenheterna har särskild hänsyn tagits till buller från tunnelbanan.

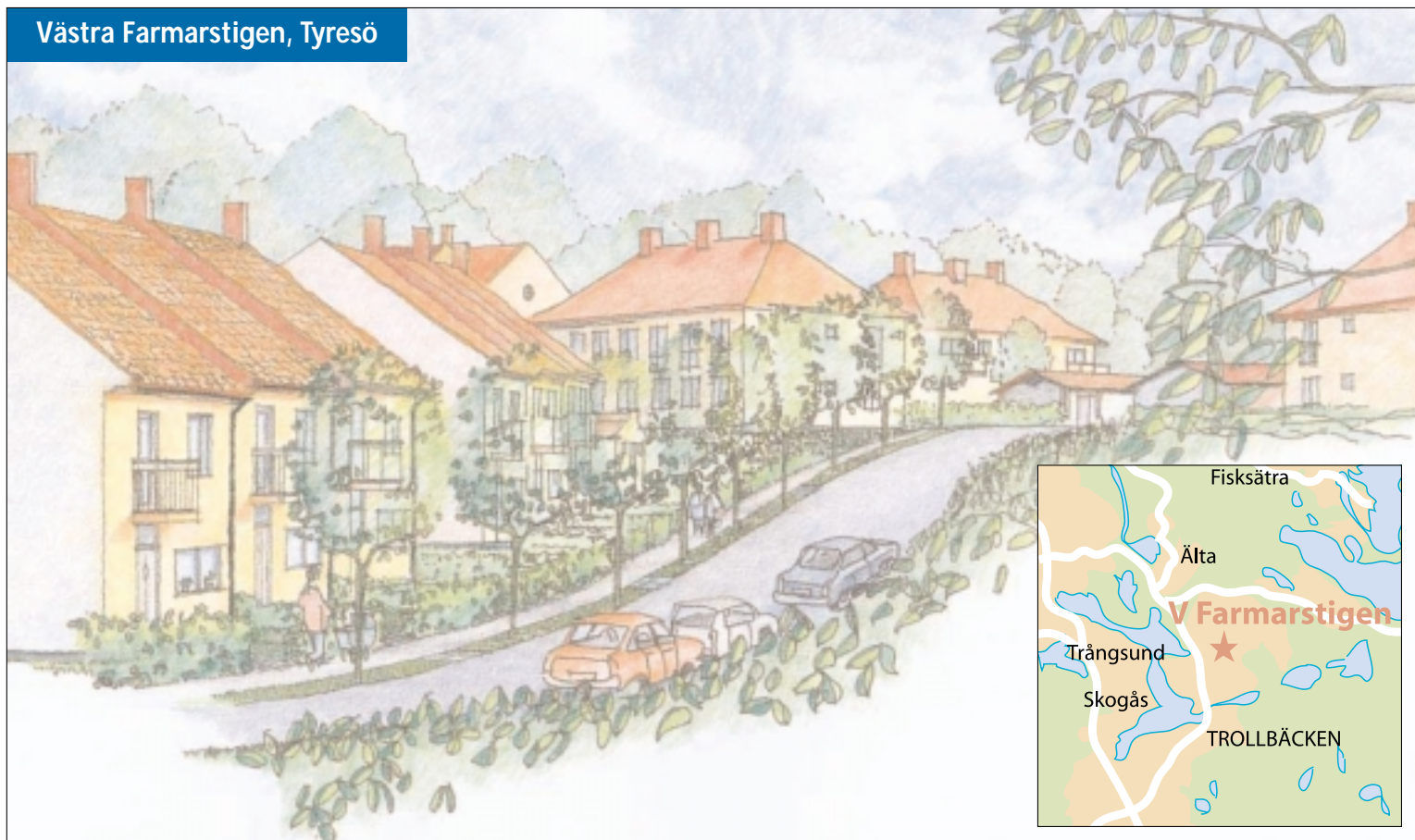
SKBs hus blir fem våningar högt och ska rymma cirka 30 lägenheter från två till fyra rum och kök. I gatuplanet byggs uthyrningslokaler.

Lägenheterna får stora balkonger. Generösa fönster och genomblickar är honnörsord för utformningen av lägenheterna.

Sören Eriksson
Brunnberg Forshed
Arkitektkontor AB

Västra Farmarstigen, Tyresö

Rits Arkitekter AB

Trädgårdsstad nära naturen

I Tyresö planeras ett bostadsområde med trädgårdsstadskarakter.

Naturen består till stor del av relativt plan hållmark med gles vegetation av gran och tall samt i norr en brant sluttning med granskog.

Målsättningen, när de första skisserna gjordes, var att skapa ett område med trädgårdsstadskarakter, det vill säga tydliga gaturum med mycket grönska och där husen är placerade nära gatan. Bebyggelsen skulle utföras i två våningar med möjlighet till markkontakt och anpassas till befintlig terräng och växtlighet. Vi ville spara så mycket vegetation som möjligt och få en grön korridor mot villabebyggelsen söder om kvarteret.

Mycket grönska

Området nås från korsningen Farmarstigen – Njupkärrsvägen, där ett gaturum följer terrängen med sluttningen på den ena sidan och en ”trappande” radhusbebyggelse på den andra. Denna gata leder upp till den planare delen av området där

bebyggelsen utformas runt ett krökt gaturum. På gatans södra sida placeras husen med gavlarna mot gatan och på den norra sidan längs med gatan.

Placeringen med gavlarna mot gatan görs för att öppna kvarteret mot naturmarken söder om gatan och skapa gårdsrum mellan flerbostadsvillorna. Dessa gårdsrum ges olika karaktär. Entrésidan utformas med gångvägar och planteringar och på de gårdar som vetter mot parkeringarna sparas befintlig natur. Gaturummens karaktär förstärks av plantering av häckar och träd längs med gatorna.

Två hustyper

Husen har putsade fasader med rusticerade hörn samt på flerbostadsvillorna rusticerade trapphuspartier. Balkongerna utföres med smidesräcken. Taken ges en valmad utformning och beläggs med taktegel.

Bebyggelsen består av två hustyper.

Den ena är en flerbostadsvilla med fyra, alternativt sex lägenheter runt ett gemensamt trapphus. Lägenheternas storlekar är från ettor på 40 kvadratmeter till fyror på 84 kvadratmeter. Den andra hustypen är i form av radhus med femmor i två plan på 105 kvadratmeter.

Ljusa och luftiga lägenheter

Lägenheterna har rymliga hallar och kök. Vardagsrummen placeras med långsidan mot fasaden och badrummet har dagsljus – allt för att skapa ljusa och luftiga lägenheter med möjligheter till genomblick. Alla lägenheter, utom ettorna, har fönster i tre väderstreck. Samtliga lägenheter har uteplats på mark eller balkong. Lägenheterna utrustas med tvättmaskin och torktumlare.

Pär Davidson
Rits Arkitekter AB

Levande närmiljö på Gärdet

Parkeringsytor och delar av gatan förvandlas till två nya hus och grönskande trädgårdar. Vi skapar en ny, levande närmiljö för de boende på Kampementsbacken.

Med fri utsikt ligger kvarteret Kampementsbacken som en karaktäristisk fond till Gärdet. De fem kraftiga husen är verkligen sextioal! Det var arkitekten Alvar Aalto som vann den arkitektävling som avgjorde Kampementsbackens utseende. Hans idé om en tydlig skulptural siluett förverkligades av arkitekten Lars Bryde, som fick uppdraget att rita själva husen.

Förankrad idé

Att vi på ÅWL Arkitekter nu fått uppdraget att komplettera bebyggelsen på Kampementsbacken är extra roligt för mig. Lars Bryde har tidigare varit min chef och vi har hållit kontakten genom åren. Han har tittat på skisserna över området och "godkänt" mitt förslag.

Efter att ha skissat på flera förslag, har vi alltså valt att gå vidare med planerna för två punkthus. De nya husen planeras

in med omgivningens förutsättningar och villkor. Det är till exempel viktigt att "lufttigheten" i bebyggelsen bibehålls.

Mindre asfalt...

Husen kommer att spegla vår tid, men har rötter i sextioalet. Fasaderna blir putsade och vi kommer att arbeta mer med glas för att tillvarata de utblickar som finns. Husen blir lika höga som den befintliga bebyggelsen, eller något lägre. De 60 nya lägenheterna (tvåor till fyror) får bra och rediga planlösningar.

De nya husen för med sig att den befintliga parkeringen delvis försvinner och att den idag breda Kampementsgatan blir en smalare, alléplanterad gata med kantstensparkering mellan träden. Parkeringsplatser kommer fortfarande att finnas intill de gamla husen, men de stora parkeringsytorna försvinner. Dessutom ökar antalet parkeringsplatser i garagen under nya gården och husen. Vinsten är grönskan!

...mer grönska

Husen står självklart ofta i fokus när ny bebyggelse planeras, men det stora till-

skottet i det här projektet är att vi får ge oss på markplaneringen och förvandla parkeringsytor till trädgård. Det är ÅWLs landskapsarkitekt Linda Johansson som svarar för det arbetet.

Lindas förslag för Kampementsbacken består av enkla men gröna och lummiga gårdar i stil med många av Gärdets fina gårdar från 40- och 50-talet. Öppna gräsytor varvade med avskilda sittplatser och sandlådor för de minsta. Klippta häckar, blommande träd och buskar och inslag av perenner. Nytt liv till Kampementsbacken helt enkelt!

*Tomas Åsberg,
ÅWL Arkitekter AB*

Planeringsarbetet bedrivs i samråd med kvarteretsrådet i Kampementsbacken, som lämnat värdefulla synpunkter. Såväl positiva som negativa synpunkter på projektet har kommit från de boende och grannar. Troligtvis tar planeringsarbetet lång tid.

Henrik Bromfält, VD

Kvarteret Lux, Lilla Essingen

Brunnberg&Forshed Arkitektkontor

Generösa balkonger vid skyddad lagun

SKBs markanvisning ligger i kvarteret Lux, en del av Elektroluxtomten som började planeras för bostäder när Elektrolux flyttade sitt huvudkontor 1999.

Området har ett unikt läge på Lilla Essingen. Bostadshusen kommer att ligga nedanför Luxgatan i sluttning ned mot den fina Luxviken. Luxviken rustas med nya bryggor och kajer och bildar en liten skyddad lagun där båtar kan lägga till.

Utsikt mot Luxviken

Kvarteret Lux ligger i västerläge, skyddat av ett hus som bildar skärm mot Essingeleden. Lägenheterna orienteras så att samtliga har utsikt mot vattnet. De får generösa balkonger och stora fönster som ger rymd åt lägenheterna och en fin utsikt mot vattnet.

SKBs del består av två hus som ”trap-

par sig” från fyra våningar vid Luxviken till sju våningar mot Luxgatan. Mellan husen planeras en gemensam gård som sluttar mot vattnet. Husen består av två trapphus och nås direkt från sidogatorna. Första våningen ligger en halv trappa upp och hamnar på så sätt i ett skyddat läge från gatan och i nivå med gården.

Det kommer att finnas cirka 85 lägenheter från två rum och kokvrå till fyra rum och kök. Husen ska dessutom inrymma två små lokaler mot Primusgatan, lämpliga för café eller arbetslokal för någon som bor i huset. Gemensam tvättstuga kommer att finnas, liksom gemensamhetslokal med bastu för de boende. Under gården byggs garage med cirka 35 platser.

Sören Eriksson
Brunnberg Forshed
Arkitektkontor AB

Spännande stadsdel i framtiden

Arbetet med SKBs markanvisning i Liljeholmstorget går långsamt. Det beror på att parkeringsfrågan inte utretts på ett övergripande sätt i den tidigare planeringen.

Det finns dessutom ett annat orosmoln – inlastningen till de kommersiella hyresgästerna i grannfastigheten kvarteret Stubinen. I den gamla biljetthallsfastigheten planerar Sandrews en modern biograf som också kommer att skapa trafikströmmar och parkeringsbehov.

När alla frågor retts ut och bebyggelsen står färdig kring torget kommer detta att bli en mycket spännande och dynamisk stadsdel. Just nu ter det hela sig en aning rörigt och något egentligt planeringsarbete har inte kommit igång. Vi hoppas att trafik- och parkeringsproblemen får sin lösning, så att SKB får börja skissa på de planerade husen så fort som möjligt.

Bo Andersson
Teknisk chef

Byggrutan

Tyresö

59 lägenheter
Laga kraftvunnen detaljplan
Byggstart planerad till andra kvartalet 2002
Inflyttning våren 2003

Lux

Cirka 85 lägenheter
Laga kraftvunnen detaljplan
Byggstart planerad till fjärde kvartalet 2002
Inflyttning våren 2004

Abrahamsberg

Cirka 30 lägenheter
Planarbetet har startat
Byggstart planerad till tredje kvartalet 2003
Inflyttning hösten 2004

Hammarby Gård

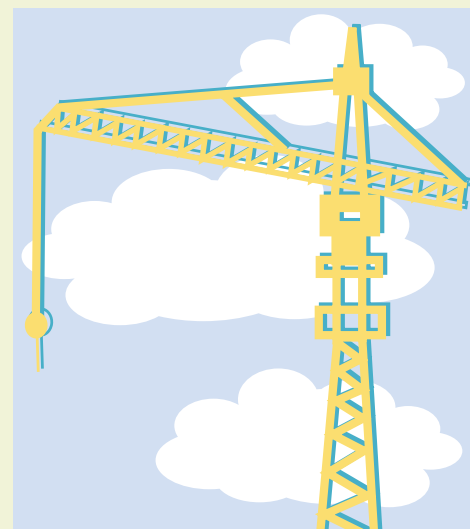
Cirka 125 lägenheter
Planarbete pågår
Byggstart planerad till hösten 2003
Inflyttning under 2005

Kölnan

Cirka 175 lägenheter
Planarbete pågår
Byggstart planerad till våren 2004
Inflyttning under 2005–2006

Liljeholmstorget

Cirka 50 lägenheter
Planarbete har inte kommit igång
Byggstart planerad till hösten 2004
Inflyttning under 2006

Kampementsbacken

Cirka 60 lägenheter
Planarbete har inte kommit igång
Byggstart planerad till hösten 2006
Inflyttning under 2007

Permanent lagstiftning för kooperativ hyresrätt – snart en verklighet?

Utredningen om kooperativ hyresrätt, som vi tidigare informerat om, håller nu på att omvandlas till ett lagförslag. Sedan utredningen presenterades i slutet av förra året, har den varit föremål för remissbehandling och därefter lagrådsbehandling.

Nu (september 2001) håller en proposition på att skrivas som beräknas kunna

läggas fram för behandling i november i år. SKB var en av de remissinstanser som fick yttra sig över utredningen. SKB uttalade sitt gillande till förslagen i utredningen. Vissa förslag till ändringar/förbättringar påpekades dock från SKBs håll. Vi får väl se om regeringen tagit till sig synpunkterna nu när propositionen skrivs.

Nu är våra förhoppningar att den kommande hanteringen verkligen ska mynna ut i en permanent lagstiftning. Detta skulle i så fall innebära att SKB efter 85 års verksamhet får ett lagstadgat regelverk att hänga upp sin verksamhet på. Vi håller verkligen tummarna!

Henrik Bromfält
VD

Kooperativ hyresrätt i Varberg

Allt fler föreningar inför kooperativ hyresrätt. I Varberg har man prövat denna upplåtelseform i 50 lägenheter.

Begreppet kooperativ hyresrätt förknippas främst med SKB och Stockholm. Faktum är dock att SKB inte är ensam om denna upplåtelseform. Det finns flera föreningar ute i landet som upplåter sina lägenheter med kooperativ hyresrätt. Oftast är dessa föreningar "dotterföreningar" till något kommunalt bostadsföretag. Det går i allmänhet till så att föreningen hyr eller arrenderar sin fastighet av det kommunala bolaget. Föreningen sköter sedan allting i själva fastigheten.

En av dessa föreningar finns i Varberg. Det är Varbergs Bostads AB, som ägs av Varbergs kommun, som för cirka tio år sedan startade föreningen Rullstenen och byggde fastigheten. Den innehåller omkring 50 lägenheter.

Lättuthyrda lägenheter

VDn för Varbergs Bostads AB, Lars Larsson, berättar att bakgrunden till att föreningen startades var att kommunen ville pröva upplåtelseformen för att se om den fungerade och gav några fördelar för den normala hyresrätten. Ett annat skäl

var också att det bedömdes som lättare att finansiera nyproduktion med kooperativ hyresrätt, eftersom medlemmarna själva i viss grad bidrar till finansieringen genom sin boinsats.

– När området byggdes i början av 1990-talet var insatserna i projektet 60 000–130 000 kronor per lägenhet, beroende på lägenhetsstorlek. En viss osäkerhet om det skulle fungera fanns hos bostadsföretaget, säger Lars Larsson. Fastighetskrisen hade just slagit till med full kraft. Vi trodde att grannfastigheten – ett nybyggt HSB-hus med ungefär lika höga insatser – skulle bli en svår konkurrent om de bostadssökande.

Det visade sig emellertid gå väldigt bra. Alla lägenheter blev snabbt uthyrda. Grannen HSB fick däremot stora problem med att sälja lägenheterna i sin fastighet. HSB blev till slut tvungen att sänka insatserna rejält för att överhuvudtaget bli av med lägenheterna.

Projektet gav mersmak

– En orsak till att uthyrningen av de kooperativa hyreslägenheterna gick så bra är

att hyresgästerna garanterades att få tillbaka sina insatser när de en dag vill flytta från fastigheten. Ingen behöver vara orolig att förlora sina pengar. Det var nog det som var avgörande, säger Lars Larsson. Föreningen har sedan dess fungerat mycket bra och sköter sig helt själv.

På frågan om företaget kan tänka sig att göra om försöket, svarar Lars Larsson att det är högaktuellt. Man planerar nu att bygga ytterligare cirka 50 lägenheter i två föreningar centralt i Varberg, kvarteren Platsarna och Vindragarna. Insatserna i dessa nya projekt kommer att vara 6 000–7 000 kronor per kvadratmeter, det vill säga 300 000–700 000 kronor per lägenhet.

Lars Larsson ser ingen möjlighet längre att bygga med vanlig hyresrätt, eftersom det innebär att bostäderna blir rena förlustaffärer, och så går det inte att driva ett företag. Den kooperativa hyresrätten gör det lättare att finansiera nyproduktion just genom att medlemmen själv bidrar med sin insats.

Henrik Bromfält
VD

*Lars Larsson,
VD för Varbergs
Bostads AB.*

“En viss osäkerhet om det skulle fungera fanns”

SKB-Plus

Som medlem i SKB kan du utnyttja de medlemsrabatter och andra förmåner som vi samlat under rubriken SKB-Plus. Glöm ej att ta med ditt medlemskort vid nyttjande av rabatter.

Belysning

Normalms Elektriska Affär AB

S:t Eriksgatan 87, erbjuder 10 procent rabatt på all belysning.

Vitvaror och husgeråd

Electrolux Home AB (Home)

www.electroluxhome.com, lämnar SKBs medlemmar rabatt i Homebutiker på följande platser:

Klarabergsgatan 33, Stockholm
Fiskartorpsvägen 56, Stockholm
Täby Centrum, Täby
Glimmervägen 10 (Stinsen) i Sollentuna.

Rabattsatser:

Electrolux Home vitvarusortiment 10 procent på ordinarie pris. Vid aktivitetspriser gäller en rabatt om minst 5 procent.

Electrolux Home Små-el/Cookshopsortiment: 10 procent på ordinarie pris.

Glas och porslin

Svenska Porslins- och Glasvaru AB, Atlasmuren 16, erbjuder 20 procent rabatt på ordinarie priser. Gäller hela sortimentet.

Färg och tapeter

Måleributiken, Drottningholmsvägen 175, Alvik, erbjuder 20 procent rabatt på lagerförda varor och 10 procent på ej lagerförda varor. www.maleributiken.se

Flügger Färg, SKBs medlemmar erhåller 20 procent rabatt i följande butiker:

Karlsbodavägen 13-15, Bromma, 08-28 52 55
Enebybergsvägen 10 A, Danderyd, 08-622 17 90
Sockenvägen 467, Enskede, 08-648 77 70
Vendelsövägen 51, Haninge, 08-745 22 02
Industrivägen, Solna, 08-82 78 46
Kanalvägen 7, Upplands Väsby, 08-590 772 60
Linnégatan 22, Stockholm, 08-545 886 77

Lås och tillbehör

Kungsholms Låsservice

Polhemsgatan 7, lämnar
10 procent rabatt på
lås och tillbehör.

Lån i bank

Handelsbanken Brommaplan kan erbjuda blancolån, det vill säga lån utan säkerhet, upp till 100 procent av erforderlig insats till SKB, alternativt 50 000 kronor för övriga ändamål. Ränta: Riksbankens reporänta + 2,75 procent. Totalt för närvarande 7,0%. (010712). Säkerhet: Blanco. Amorteringstid: Enligt överenskommelse. Sedvanlig kreditprövning erfordras. Avgifter: Ingen uppläggningsavgift eller aviseringsavgift (debiteringskonto i SHB fordras).

Kontakta Catharina Swärdh, 08-564 103 06 eller Therese Sedin, 08-564 103 00. Det går även att skicka e-post till: brommaplan@handelsbanken.se.

SEB har både sänkt räntan och tagit bort uppläggningsavgiften (värde 350 kronor) på sitt enkla lån. Nu kan du låna upp till 200 000 kronor utan säkerhet till en låg rörlig ränta och utan att ha dina övriga bankaffärer hos SEB.

Besök deras hemsida och som medlem i SKB kan du ansöka direkt och få svar inom 48 timmar. Ansöker du på telefon får du ett lånebesked direkt, 08-685 78 00. Hemsida: http://taz.vv.sebank.se/cgi-bin/pts3/pow/kampanjer/enkla_lanet/skb.htm

Golvprodukter och inredningar

Ekens Golv, Bäckdalsvägen 1, Huddinge, erbjuder 20 procent rabatt på golvprodukter samt 10 procent på inredningar.

Hemförsäkring

Folksam erbjuder hemförsäkring för SKBs köande medlemmar. Precis som en individuell hemförsäkring, fast bättre och billigare. Beloppslös, det vill säga du blir alltid försäkrad till rätta värdet och slipper göra en värdering av ditt bohag. Rabatt på många tilläggsförsäkringar.

Försäkringen kan tecknas genom Folksams handläggare Maj-Brtt Selander, 08-772 81 51, som även svarar på frågor om bland annat premien.

SKB hittar hem till Årsta

Åke Eson Lindman

Åke Eson Lindman

Erkens Kroken.

Orrfjärdsgränd.

Årsta – en levande stadsdel

Den här gången tar Vi i SKB med sina läsare till Årsta, där två av föreningens bostadsområden är belägna.

Det äldsta av dem omfattar kvarteren Tämna, Erken och Ekoln med adress Erkens Kroken 1–27 och 2–30, i närheten av Årsta centrum. Husen byggdes åren 1945–47 i egen regi av SKBs dåvarande byggavdelning. Arkitekt var Edvin Engström.

Husen är tre våningar höga och saknar hiss. De allra flesta lägenheterna har balkong.

Varsamma ingrepp

”Smalhusets goda egenskaper som ram för små hyreslägenheter hade omsorgsfullt prövats i stadens tävling 1932 om bebyggelse på en del av Årsta. Tankarna utvecklades i en motsvarande tävling om hustyper och stadsplan för Gubbängen 1939. Resultaten kommer delvis till uttryck i den första delplanen för Årsta

som blev färdig 1940. Den är också stadens första tillämpning av de idéer om grannskapsplanering som man hämtat från England och som arkitekten Uno Åhrén gått i spetsen för som chef för Svenska Riksbyggen och ansvarig för en del av Årstas utbyggnad. I Årstas mitt byggdes ett ”community centre” mot vilket bebyggelsens gång- och cykeltrafik riktades så att det kunde utvecklas till en lokal och livskraftig kärna för handel, service, kultur och nöjen. För ett av dessa delområden i Årsta tecknade SKB tomt-rättsavtal 1944.”

... ”Man arbetade nu med smalhus med genomgående lägenheter, hus som alltså inte blev så känsliga för orienteringen i väderstreck. I stället kunde man vara mera följsam mot terrängens förutsättningar och placera de enkla, korta eller

långa smalhuskropparna så att ingreppen i naturmarken kunde göras med varsamhet. Det gav möjligheter att spara trädvegetationen och ge områdena en viss lummighet redan från början.” (Professor Lennart Holm i ”Från bostadsnöd till önskehem”.)

Husen på Erkens Kroken har nyligen moderniserats genom bland annat stambyten, nya elinstallationer och helrenovering av kök och badrum. En ny kvarterslokal och bastuavdelning iordningställdes. Samtidigt byggdes sju nya lägenheter i utrymmen som tidigare varit utrymningslokaler och kvarterslokaler.

Annorlunda karaktär

SKBs andra fastighet i Årsta är av senare datum. Kvarteret, som heter Tisaren, byggdes 1991–92 på totalentreprenad av

Cherstin Andersson

Ake E:son Lindman

ERKENSKROKEN
1 rok 45 m²

TISAREN
2 rok 69 m²

ERKENSKROKEN
3 rok 74 m²

TISAREN
4 rok 119 m²

NEDRE PLAN

ÖVRE PLAN

LÄGENHETSFÖRDELNING**Erkenskroken**

8 st	1 rum och kokvrå	27–31 m ²
36 st	1 rum och kök	41–48 m ²
124 st	2 rum och kök	53–80 m ²
20 st	3 rum och kök	74–84 m ²

Tisaren

11 st	2 rum och kök	69 m ²
14 st	3 rum och kök	81–86 m ²
11 st	4 rum och kök	106–119 m ²
3 st	5 rum och kök	126 m ²

HYRESEXEMPEL**Erkenskroken**

1 rkv	31 m ²	2 306 kr
1 rok	45 m ²	3 568 kr
2 rok	56 m ²	4 169 kr
3 rok	75 m ²	5 459 kr

Tisaren

2 rok	69 m ²	6 095 kr
3 rok	86 m ²	7 171 kr
4 rok	106 m ²	8 552 kr
5 rok	126 m ²	10 050 kr

**UTHYRDA LÄGENHETER
HITTILLS UNDER ÅRET**

Storlek	Antal	Turordning
---------	-------	------------

Erkenskroken*

1 rkv	4 st	1981
1 rok	12 st	1971–81
2 rok	31 st	1977–82
3 rok	1 st	1978

Tisaren

2 rok	2 st	1979–81
3 rok	1 st	1979
4 rok	1 st	1966

* Ovanligt många lägenheter på Erkenskroken har hyrts ut i år. Orsaken är att det uthyrningsstopp som gällde under ombyggnadstiden har upphört.

Årsta

Stadsdelen har fått namn efter gården Årsta. Det är en gård med gamla anor; i dess närhet ligger ett gravfält från järnåldern. Den äldsta uppgiften om denna bebyggelse är från 1305. Det fornsvenska namnet var Arus, som kan översättas med åmynning. Namnet syftar på det vattendrag vid vilket byn har legat och som mynnar ut i Årstaviken.

(Källa: "Stockholms gatunamn")

Platzer Bygg AB. Husen ritades av S-E Martinsson Arkitektkontor.

Kvarteret Tisaren ingick i kommunens upprustningsprogram för Årsta. I programmet angavs riktlinjer för hur Årsta skulle bli en mer levande stadsdel genom förtätning och upprustning. Den nya bebyggelsen skulle anpassas till Årstas fyrtiotalbebyggelse, men ändå ha en något annorlunda karaktär som återspeglade nittioalets byggande.

Lägenhetssammansättningen skulle ha en övervikt av större lägenheter och alla

lägenheter skulle vara tillgängliga för rörelsehindrade.

SKBs bostadsområde är ganska högt beläget, då det ligger på en tallskogsbevuxen bergsplatå. Bebyggelsen består av tre små punkthus med totalt 39 lägenheter. Adressen är Orrfjärdsgränd 3–7, nära Årsta IP.

Samtliga lägenheter har balkong eller uteplats och fönster åt minst tre väderstreck. Hiss finns.

Kristina Huber

Kvartersrådet Erkensroken berättar:

En härlig plats att bo på

Årsta är på många sätt en oas. Trots att stadsdelen befinner sig ganska nära stadens hjärta så känns det som att man bor i en liten mysig småstad. Ett annat utmärkande särdrag är fyrtiotalarkitekturen, inte minst på och omkring Årsta torg, som är stadsdelens centrum. Dagens Nyheter hade i augusti månad 2001 ett stort reportage från Årsta torg, som tydligen är det första samlade förortscentret av sitt slag, åtminstone i Stockholm.

Ett par stenkast från Årsta torg finner man Erkensroken. Gatunamnets sista del kommer av att gatan har formen av en "fiskekrok". På Erkensroken härstammar de flesta fastigheterna från sent 1940-tal. Alldeles nyligen har ett större renoveringsprojekt avslutats. Efter en ganska turbulent tid har saker och ting nu börjat återgå till det normala. Utvändigt är fastigheterna i det närmaste oförändrade, invändigt har det dock skett en hel del. Trots att lägenheterna är renoverade från grunden har man vinnlagt sig om att lägenheterna har kvar den ursprungliga fyrtiotalskänslan. En lyckad kombination tycker nog de flesta.

Generationsskifte

I och med renoveringen har det strömmat till en del nya boende, många av dessa tillhör den yngre generationen. Man kan alltså säga att det har skett ett litet generationsskifte. Detta märks även i sammansättningen av Erkensrokens kvartersråd. En äldre generation eldsjälar har dragit sig tillbaka, efter år av väl förrättat värv och lämnat plats för några yngre medlemmar. Några av de äldre medlemmarna finns naturligtvis kvar för att bidra med kontinuitet och goda råd om hur man kan gå tillväga. Inte minst kunskapen om hur SKB är organiserat finns samlad hos dessa äldre medlemmar, en kunskap som är av stort värde för ett kvartersråd.

Nya förutsättningar

Medlemmarna i det nya kvartersrådet är alla yrkesverksamma; många av oss har

familj med barn som ännu inte är utflugna. Då mycket av kvartersrådets arbete är beroende av kontakter med i första hand SKB men även med andra externa instanser som kommunen och polisen, sker mycket av arbetet utanför de månatliga mötena. Detta ställer krav på att vi ställer upp för varandra och fördelar arbetsuppgifterna.

För att undvika behovet av att jaga personer man behöver få tag i, men som inte finns på kontoret, kommer vi i framtiden att lita mer till nyare medier som e-post eller mobiltelefon. Det är kanske en förutsättning för alla kvartersråd som genomgår en "föryngring". Även de månatliga mötena tvingas bli effektivare eftersom man gärna vill få en liten stund över för familjen eller kanske framför teven efter en lång dag på jobbet.

På gång

Ett antal arbetsgrupper jobbar för fullt med att göra det bästa möjliga av Erkensrokens gemensamma faciliteter. Arbetsgruppernas ansvarsområden är följande:

- **Kvarterslokal** – I och med renoveringen har vi fått ett jättefint utrymme att ha vår kvarterlokal i. En arbetsgrupp håller på att färdigställa det sista för att vi ska kunna öppna den för "allmänheten". Lokalen är väl anpassad för allt från fester till studiecirkel, och naturligtvis kvartersrådets månatliga möten. Idéer kring hur lokalen ska inredas har hämtats både från andra kvartersråd liksom från egna uppslag.

- **Bastu- och motionslokal** – Redan nu vet vi att det finns en stor efterfrågan på detta utrymme. En arbetsgrupp håller på med arbetet att skapa ett trivsamt utrymme där man ska kunna arbeta upp en sund svettning för att sedan ta en skön bastu, och varför inte avsluta med en kall öl i en skön sittgrupp.

- **Hobbylokal** – I hobbylokalen ska man kunna genomföra olika typer av handarbeten, målning och slöjdarbeten

Bo Riddarström

exempelvis. Varför inte genomföra en studiecirkel i något som många av de boende är nyfikna på och vill lära sig?

- **Trädgårdsgruppen** – Utemiljön på Erkensroken är en fråga som engagerar många. Renoveringen innebar visst slitage på utemiljön, så här finns lite att göra. I trädgårdsgruppen finns många idéer som man kommer att få tillfälle att förverkliga så småningom.

Även andra projekt ligger i "pipeline". Vi hoppas kunna göra verklighet av önskan att skapa en bilpool för de som vill åka bil till jobbet, men inte känner behov av en helt egen bil. Detta bygger i första hand på ett samarbete mellan Statoil och SKB. En nystart av Grannsamverkansprojektet är planerat om tillräckligt stort intresse finns bland de boende.

Framtidstro

Mycket är på gång och det är först nu som alla boende börjar komma på plats efter den omfattande renoveringen. Men så mycket kan vi säga att Erkensroken är en härlig plats att bo på och bättre kommer det förhoppningsvis att bli. Många idéer om hur man kan göra boendemiljön ännu bättre finns hos både boende och de SKB-representanter som vi arbetar med. Nu gäller det bara att vi lyckas hålla liv i det engagemang som finns hos de boende, kvartersrådsmedlem eller ej.

Vi i det nya kvartersrådet vill passa på att tacka de tidigare medlemmarna för det goda arbetet och stora engagemanget under alla år.

Med varma hälsningar från kvartersrådet på Erkensroken

Kvartersrådet Tisaren berättar:

Gråsuggor, småstjärnor och fotbollsspelare

– Åsa, du kan väl skriva något om Tisaren och husen där vi bor.

Visst, det kan inte bli så svårt, tänkte jag. Här bor ju så många olika men trevliga människor. Här finns de äldre paren, de ensamstående föräldrarna, kärnfamiljerna, de ensamboende. Olika människor och olika åsikter, trodde jag, och började intervjua mina grannar i bussen på väg

till jobbet, i kön till kassan på Konsum, i torkrummet och på gården.

– Vi har så trevliga grannar, fina lägenheter, välstädade trappor, nära till naturen och stan – men hög hyra, svarade nästan allihop.

Hur kunde de tycka så lika? Men då

slog det mig att det finns en grupp som sällan får berätta om sitt boende, i kvarteret Tisaren cirka 40 procent av de boende, nämligen barnen. Vad tycker de om att växa upp här? Så jag dröjde mig kvar på gården en fredagskväll för att höra vad barnen hade att säga.

Åsa Wrenfelt, Tisarens kvartersråd

– Ibland brukar vi ha affär på sandlådan framför sophuset. Vi säljer teckningar, målade stenar och blombuketter. På helgerna är det många som promenerar förbi på väg ner till Årstaviken och då kan man ha tur och få sälja mycket. Gamla tanter och farbröder är snällast. Sedan köper vi godis för pengarna.

Cecilia 9 år

– Kom och titta en gråsugga! Det allra bästa med Orrfjärdsgränd är alla djur. Titta, vilka fina maskar som bor i vår kompost! En gång bodde en råtta under komposten men den grävde de vuxna bort. Undrar just varför de gjorde det? Ibland springer det en ekorre upp och ner längs fasaden på väggen. Jag har sett att den klättrar in och ut på allas balkonger. Tänk om man kunde klättra lika bra.

Mattias 5 år

– Om man bor i stan kan man dö för där finns det så mycket giftiga bilar. Men här på Orrfjärdsgränd är det bra för här finns det mycket frisk luft och många blommor. Men ibland kör Hammarbyspelarna på vår gata och de är farliga! De kör så snabbt så då törs inte jag cykla. Dessutom sandar Hammarby min pulkbacke, de är jättedumma.

Saga 5 år

– Det bästa med att bo här är att det är så nära till Hammarbys träningsplan. Jag har sett tolv träningsmatcher och Hammarby har nästan vunnit allihop. Bajen är bäst!

Men ibland är det läskigt att bo här. På min födelsedag var det någon som gjorde inbrott hos mina snälla grannar. Polisen skojade och frågade om det var jag som var tjuven men jag tror inte ens tjuvar är så dumma att de gör inbrott där de bor.

Jacob 9 år

– Det bästa med Orrfjärdsgränd är att det finns massor av kompisar att leka med i alla husen. Nu tränar jag tillsammans med några andra flickor och sedan ska vi uppträda i kvarterslokalen om någon vill titta på. Vi ska vara småstjärnor!

Tuva 7 år

– Det bästa med Orrfjärdsgränd är att det bor så många kompisar här – och tjejer... Vi brukar leka "killar jagar tjejerna". Först springer jag efter dem och när jag fångat en tjej så håller jag i henne en stund och sedan får hon springa igen. Det är jättekul! Men ibland leker vi vanliga lekar med tjejerna – burken, fotboll och kurragömma.

Henrik 7 år, som inte vill vara med på bild

Fastighetskötarrollen

– i förändring

Fastighetsskötseln inom SKB sköts i egen regi med personal med olika uppgifter.

Den dagliga skötseln i våra kvarter handhas av fastighetsskötare som i huvudsak ansvarar för städning, reparationer och trädgårdsskötsel. En mixad arbetsroll som funnits inom SKB sedan 1994. Ett skötselområde omfattar idag cirka 150 lägenheter inom ett bestämt geografiskt område.

Den fortsatta utvecklingen av formerna för hur vi sköter våra fastigheter har diskuterats de senaste åren. SKB har i sitt fastighetsbestånd femtio områden med i stort sett femtio olika förutsättningar. Naturligtvis finns det ett gemensamt behov av grundservice, men kraven, önskemålen och de praktiska förhållandena varierar stort mellan områdena.

Anpassad service

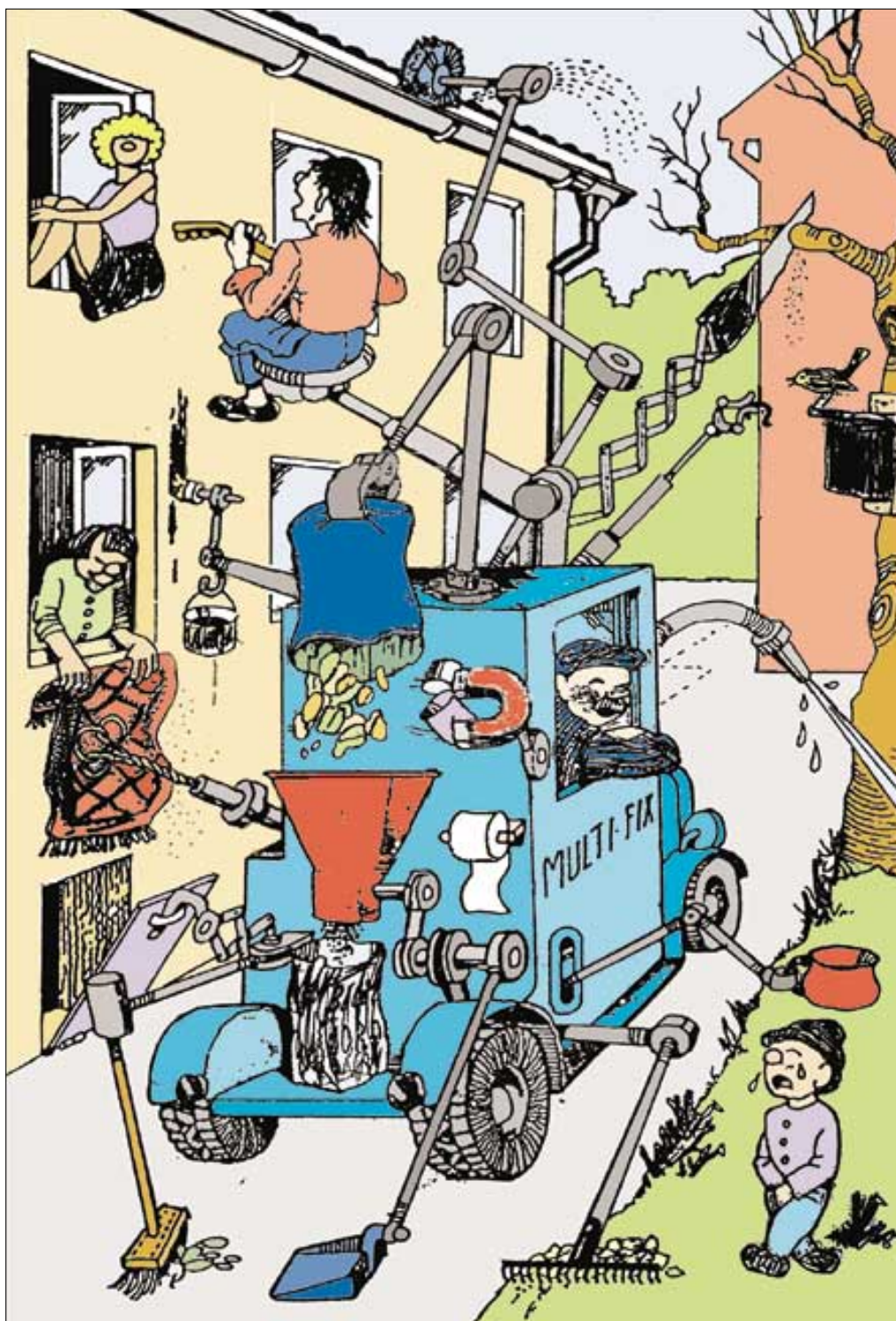
Med utgångspunkt från detta har SKB internt utrett möjligheterna att anpassa fastighetsskötseln till den efterfrågade servicen.

Som ett resultat av denna utredning kommer, från och med i höst, sexton av SKBs femtio fastighetsskötare att få utökade arbetsuppgifter, som bättre stämmer överens med förutsättningarna i respektive skötselområde.

Det innebär bland annat ett större informationsansvar med introduktion för nyinflyttade och utökad telefon- och besöksstid. Vidare får fastighetsskötarna ett utökat samarbete med kvartersråden och blir en bredare kontaktlänk mellan hyresmedlemmarna och SKBs övriga organisation.

Nära medlemmarna

Om detta mottas positivt av de boende och anställda, planeras en fortsatt utveckling av fastighetsskötarrollen. Den lång-

Fastighetsskötarrollen är i förändring. Arbetsuppgifterna ska anpassas efter respektive skötselområdes behov.

siktiga målsättningen är att merparten av de frågor som uppstår lokalt i SKBs bostadsområden även handläggs och löses så nära våra medlemmar som möjligt. En självklar målsättning kanske,

men den måste alltid balanseras mot kostnadseffektivitet, organisationsformer och individuell yrkeskompetens.

*Leif Burman
Förvaltningschef*

Bredband till alla

Under de senaste arton månaderna har mycket hänt på bredbandsmarknaden. SKBs ambitionsnivå är dock fortsatt hög.

Sedan vår förra artikel i VI i SKB, april 2000, om SKBs bredbandstankar har det hänt väldigt mycket. Luften gick ur IT-bubblan och många aktörer försvann från marknaden eller anlade en mer blygsam nivå när det gällde ambition och möjligheter kring de luftslott som tidigare målats upp.

Med den återhämtningsperiod vi nu är inne i på IT-sidan följer också en mer sanad ambitionsnivå för utbyggnad, ekonomisk balans och sund tjänsteutveckling. En nivå som svarar mot den praktiska nytta och den efterfrågan som idag finns.

Många kommer att få vänta ytterligare ett antal år innan regeringens ambition med "Bredband till alla" förverkligas.

För SKBs del har vi nästan nått i mål:

51 områden har i dag möjlighet till bredbandsanslutning via UPCs Chellolösning. I återstående fem områden kommer uppgradering att ske under hösten 2001/vintern 2002. Därefter har alla SKBs fastigheter tillgång till bredband och de tjänster som kommer att utvecklas via IT-mediet.

Tillgång till relevant utbud

Utvecklingen kommer naturligtvis inte att stanna på denna nivå. Ambitionen inom SKB är att successivt utveckla möjligheterna till ett konkurrensneutralt fastighetsnät där SKBs hyresmedlemmar får tillgång till alla relevanta och efterfrågade utbud på marknaden.

I SKBs kommande nyproduktion och i de fastigheter som byggs om framöver

ska IT-nivån byggas så vi klarar både dagens och framtida utbud på marknaden.

Anpassning av nyproduktion

Redan nu anpassar vi vår produktion till framtiden. I SKBs fastighet Båggången i Hässelby Gård, där inflyttning sker i slutet av året, kommer varje lägenhet att utrustas med uttag för data i samtliga rum, sammanbundna i ett lokalt nät. Optofibern, som är installerad i fastigheten, ger möjlighet till både lokala fastighetstjänster och det kommersiella utbud som idag finns på marknaden samt hög kapacitet för framtida efterfrågan.

I SKBs fastigheter har vi förverkligat möjligheten till "Bredband till alla".

*Leif Burman
Förvaltningschef*

Hjälp SKB att bli bättre

Ständiga förbättringar håller på att göra SKB bättre. Ett stort kvalitetsarbete genomförs nu där alla medarbetare är delaktiga.

Utgångspunkten är att arbeta strukturerat med ständiga förbättringar. Enkelt uttryckt, kan det vi gör idag göras bättre i morgon?

Som ett led i SKBs kvalitetsarbete bjuds nu alla medlemmar in att komma med synpunkter och förbättringsförslag. Internt har SKB sedan i våras arbetat med ett kvalitetsarbete där alla medarbetare medverkar. Huvudmålet med arbetet är att ständigt förbättra verksamheten utifrån ett kundperspektiv.

Som utgångspunkt i arbetet används SIQs (Swedish Institut of Quality) 13 grundläggande värderingar. SIQ är de som handhar tävlingen "Utmärkelsen god kvalitet".

Olika grupper

Medarbetarna är uppdelade i olika arbetsgrupper som belyst verksamheten utifrån två perspektiv;

- ange exempel på sådant som fungerar bra på SKB
- ta fram exempel på de delar av verksamheten som har en förbättringspotential.

Ett annat uttryck är att belysa SKBs styrkor och svagheter.

Många förslag

Tillsammans har alla arbetsgrupper tagit fram cirka 200 förbättringsområden och cirka 170 områden på sådant som fungerar bra. Av alla förbättringsförslag är 71 i genomförandefasen och 33 förslag är redan genomförda.

Exempel på förbättringsförslag som framkommit:

- Ta fram en klagomålshantering
- Öka tillgängligheten via telefon
- Öka samarbetet

*Helena Rosander
Kvalitet- och miljösamordnare*

Förbättringsarbetets fortskridande

Alla arbetsgrupper har valt ut ett eller flera förbättringsförslag som ska genomföras. För alla utvalda förbättringar har enskilda handlingsplaner upprättats. Verkställandet och implementeringen sker utifrån handlingsplanernas planering.

Ge förbättringsförslag:

Helena Rosander, SKB,
Box 850
161 24 Bromma
helena.rosander@skb.org
08-704 61 73
0708-42 30 69

Föreningsstämman 2001

Arets föreningsstämma ägde rum den 6 juni. SKBs ordförande Göran Långsved hälsade de närvarande välkomna och höll ett kort anförande. Han sade bland annat att det gångna året varit ett bra år för SKB ekonomiskt. Ett stort överskott innebär en bra grund att stå på inför nya åtaganden. Under 3,5 år har hyran varit oförändrad. SKB har nu möjlighet att se framåt mot en utbyggnad. Projekt som tillsammans omfattar cirka 680 lägenheter planeras nu för de närmaste fem åren. Detta innebär givetvis ett stort åtagande – en investering på drygt en miljard kronor.

Göran Långsved förde också fram att SKB kommit på första plats bland ett antal företag som deltagit i en enkätundersökning om hur hyresgästerna upplever hyresvärdens service.

Göran Långsved avslutade med att nämna att SKB fyller 85 år i år. En mycket aktningvärd ålder, som innebär att SKBs idé är livskraftig och att den har utvecklats av föreningens aktiva på ett bra sätt. Jubiléet kommer att uppmärksammas vid årets fullmäktigedag.

Förvaltningsberättelse

Styrelsens förvaltningsberättelse för år 2000 gick igenom och föranledde ingen

diskussion. Föreningsstämman beslöt att godkänna styrelsens berättelse liksom även revisorernas berättelse för verksamhetsåret 2000. Resultaträkning och balansräkning fastställdes. Stämman biföll styrelsens förslag till disposition av årets resultat, vilket bland annat innebär att vinstutdelning ska ske med 3 393 tkr och att 2 244 tkr av de ej disponerade vinstmedlem ska avsättas till reservfonden och 39 528 tkr till dispositionsfonden.

Styrelsen beviljades ansvarsfrihet för verksamhetsåret 2000.

I enlighet med revisorernas förslag beslöt föreningsstämman om oförändrade arvoden för styrelsen och andra förtroendevalda. Auktoriserad revisor Peter Lander konstaterade emellertid att det inför nästa beslutstillfälle vore önskvärt med en översyn av arvodena i föreningen, bland annat mot bakgrund av att uppdragen under de senaste åren kommit att kräva ett större engagemang och mer tid än tidigare.

Val

Inför de val som skulle genomföras vid årets stämma hade valberedningen gjort en sammanställning av samtliga nomineringar och de motiveringar som lämnats. Denna hade skickats ut till fullmäktige före stämman. Lars-Erik Cederholm, vice

ordförande i valberedningen, föredrog valberedningens förslag, som var enhälligt. Göran Långsved omvaldes till styrelsens ordförande.

Mandattiden hade gått ut för fyra ordinarie styrelseledamöter och för en suppleant. I enlighet med valberedningens förslag beslöt stämman att omvälja samtliga. Stämman följde valberedningens förslag och omvalde revisorerna för ett år. En revisorssuppleant hade av sagt sig omval. Martin Albrecht valdes till ny revisorssuppleant. Mandattiden hade gått ut för fyra ordinarie ledamöter i hyresutskottet samt för två suppleanter. En av ledamöterna hade av sagt sig omval. I enlighet med valberedningens förslag nyvaldes den hittillsvarande suppleanten Helmi Köhler samt omvaldes övriga ordinarie ledamöter. Förutom omval av en suppleant nyvaldes Teresa Melin.

På förslag av Olle Odh, fullmäktig i Blidö, omvaldes hela valberedningen.

Oförändrad årsavgift

Stämman beslöt i enlighet med styrelsens förslag att årsavgiften 2002 ska vara oförändrad, det vill säga 250 kronor för huvudmedlemskap och 125 kronor för familjemedlemskap.

Innan föreningsstämman gick över till

SKBs styrelse efter föreningsstämman 2001

STYRELSEN

Ordinarie ledamöter

Göran Långsved, *ordf.*
Gun Sandquist, *vice ordf.*
Staffan Elmgren
Mats Jönsson
Peter Krantz
Björn Lindstaf
Håkan Rugeland
Henrik Bromfält, *VD*
Per-Åke Lind,
stadens representant
Gunilla Andersson,
personalrepresentant
Tommy Borg,
personalrepresentant

Suppleanter

Inger Carlsson
Linda Kynning
Johan Ödmark

Ann-Marie Furumark,
stadens representant
Gunnar Berg,
personalrepresentant
Susanne Fredriksson,
personalrepresentant

REVISORERNA

Ordinarie

Peter Lander, *aukt revisor*,
Ernst & Young
Ann Broström
Hans Nord, *utsedd av staden*

Suppleanter

Anders Wiger, *aukt. revisor*,
Ernst & Young
Martin Albrecht
Bo Strömquist,
utsedd av staden

HYRESUTSKOTTET

Ordinarie ledamöter

Anne-Christine Viljanen,
ordförande
Berit Henriksson
Anders Hidmark
Tor-Björn Willberg
Jonas Gustavsson
Uno Jakobsson
Helmi Köhler
Suppleanter
Lena Andersson
Jan-Erik Claesson
Monica Hallberg
Teresa Melin

VALBEREDNINGEN

Ordinarie ledamöter

Ulf Bergström, *ordf.*
Maud Lindgren, *sekr.*

Lars Cederholm
Sture Berggren

Suppleanter

Dag Holmberg
Hans G Johansson
Christina Svenling-Adriansson
Hans Söderlundh

Protokoll från föreningsstämman liksom även underlagsmaterial som årsredovisning, motionshäfte, stadgar finns på SKBs hemsida www.skb.org. Du kan även beställa materialet från SKB genom att skriva eller faxa till SKB, Box 850
161 24 BROMMA
fax 08-704 60 66
e-post skb@skb.org.

att behandla årets motioner gav ordföranden ordet till SKBs VD Henrik Bromfält för en redovisning av SKBs planerade nyproduktion av bostäder. Den omfattar sammanlagt cirka 680 lägenheter under de närmaste fem åren.

Årets motioner

Sju motioner hade lämnats in till årets föreningsstämma. Ingvar Nilsson, Kampementsbacken, framförde i sin motion kritik mot de nya insatserna med tanke på att det resulterar i att man kan få betala en högre insats när man flyttar från en större till en mindre lägenhet. Motionären befarade att det kommer att bli färre internbyten inom SKB till följd av denna regel till förmån för externa byten. SKBs marknadschef Bertil Ekwall erinrade om att stadgarna ger styrelsen möjlighet att, om det föreligger särskilda skäl, efter särskild prövning, medge undantag från eller anstånd med komplettering av boinsatser vid flyttning inom SKB. Stämman beslöt i enlighet med styrelsens förslag att anse motionen besvarad.

Ingegärd Holmbergh, Ryssjan, hade motionerat om att SKB skulle utarbeta en policy för en icke störande fastighetsnära sopsortering. Styrelsen konstaterade i sitt utlåtande att kravet att minimera buller i hanteringen redan ingår i SKBs miljöpolicy. SKBs avfallshantering sker på ett godtagbart sätt. Det är viktigt att driva på teknikutvecklingen så att bullerproblemen så långt som möjligt kan lösas. Stämman beslöt utan diskussion i enlighet med styrelsens förslag att anse motionen besvarad.

I sin motion yrkade Anders Hidmark, fullmäktig för kvarteret Brunbäret och ledamot i hyresutskottet, att styrelsen ansvarar för att viktiga dokument och information från föreningsstämman finns tillgängligt på SKBs hemsida samt att möjligheten att införa ett diskussionsforum undersöks. Styrelsen delade i sitt utlåtande motionärens uppfattning. Det mesta av den viktiga informationen finns redan på hemsidan, men servicen kommer successivt att byggas ut. I detta utvecklingsarbete ingår olika former av medlemskommunikation. Stämman beslöt utan diskussion i enlighet med styrelsens förslag att bifalla motionen.

Kvarteretsrådet i Brunbäret hade motionerat om hyresstopp år 2002. Mikael Holmström från kvarteretsrådet i Brunbäret konstaterade att SKBs ledning lämnat två

budskap under stämman. Det ena är att ekonomin är bra – det andra är att det kommer att krävas högre hyror. Det är dessa dubbla budskap som motionen handlar om, sade Mikael Holmström.

Henrik Bromfält och Göran Långsved betonade båda att det inte är något självändamål för styrelsen att höja hyrorna. Tvärtom är det styrelsens ambition att försöka hålla tillbaka hyreshöjningar. De hänvisade dock till de åtaganden som SKB har framför sig samt osäkerheten när det gäller ränteläget. Efter diskussion och votering med handuppräknning beslöt föreningsstämman i enlighet med styrelsens förslag att anse motionen besvarad.

Carl-Henrik Wessbohn Bramelid, fullmäktigesuppleant för köande medlemmar, hade lämnat in tre motioner. I den första yrkade han att SKB ökar takten i bostadsproduktionen och ansåg att det behövs ett speciellt utskott för att få fram fler lägenheter. I sitt motionsutlåtande konstaterade styrelsen att ett av skälen till ändringen av SKBs insatser var just att möjliggöra fortsatt bostadsbyggande. Inom de närmaste 5–6 åren kommer föreningen att bygga cirka 680 lägenheter. De projekt som är aktuella redovisas och diskuteras i SKBs olika organ, varför det inte är nödvändigt att inrätta ett särskilt expansionsutskott. Föreningsstämman beslöt utan diskussion i enlighet med styrelsens förslag att avslå yrkandet om expansionsutskottet samt att anse motionen i övrigt besvarad.

I sin andra motion föreslog Carl-Henrik Wessbohn Bramelid att föreningen skulle ordna aktiviteter för de köande medlemmarna i syfte att underlätta rekryteringen av personer till förtroendeposter. Styrelsen pekade i sitt utlåtande på hemsidan som ett bra instrument för information, utbildning och mötesforum. En utvecklings-/utbildningsplan för förtroendevalda inom föreningen håller på att utarbetas. Stämman beslöt utan diskussion i enlighet med styrelsens förslag att anse motionen besvarad.

I den sista motionen yrkade Carl-Henrik Wessbohn Bramelid att styrelsen redovisar hur medlemsavgiften på 250 kronor disponeras. Styrelsen ansåg att det är svårt att redovisa exakt hur årsavgifterna används eftersom intäkterna inte öronmärks. Det behövs emellertid resurser för att medlemmarna ska få bra service. Som

exempel nämnde styrelsen medlemshantering, information, tidningen VI i SKB, trycksaker, hemsidan, föreningsmöten med mera. Stämman beslöt utan diskussion i enlighet med styrelsens förslag att anse motionen besvarad.

Arbetsordning för kvarteretsråden

Årets stämma skulle också ta ställning till ett förslag till arbetsordning med råd och riktlinjer för kvarteretsråden. Ordföranden konstaterade att det var ett ambitiöst förslag men att det vore olyckligt att genom ett stämmobeslut låsa dokumentet i alla detaljer. Minsta ändring skulle då komma att kräva ett nytt beslut av föreningsstämman. På förslag av ordföranden beslöt stämman att fastställa de sammanfattande sex punkterna i förslaget som arbetsordning. I övrigt återremitterades förslaget till styrelsen.

Översyn av hyressättningen

Staffan Elmgren, ordförande i styrelsens arbetsgrupp för översyn av hyressättningen inom SKB, redovisade arbetsläget. Gruppen är sammansatt av representanter från styrelsen, hyresutskottet och föreningsledningen. Uppdraget lämnades vid föreningsstämman 2000. Om gruppen kan lägga ett första förslag till fullmäktige i november 2001, skulle ett slutligt förslag kunna läggas fram för beslut av föreningsstämman 2002.

I direktiven till arbetsgruppen ingick som en förutsättning att hyran ska vara värdebaserad, det vill säga den ska spegla den värdering som den boende gör av lägenheten. Gruppen har redan kunnat slå fast att den inre klassningen av lägenheterna fungerar bra samt att översynen begränsas till faktorerna ålder och läge.

På en fråga från Mikael Holmström, Brunbäret, rörande bruksvärdesystemet svarade Staffan Elmgren att arbetsgruppen inte har för avsikt att gå ifrån gällande lagar och förordningar, men att man givetvis följer de utredningar om bruksvärdet som görs av bostadsmarknadens parter.

Göran Långsved avslutade stämman med att tacka fullmäktige för det gångna året och för en väl genomförd föreningsstämma. Han tackade också för det förnyade förtroende han fått att som ordförande leda föreningen ännu ett år.

Kristina Huber

Delårsrapport 2001 01 01 – 2001 06 30

Det fortsätter att gå bra för SKB. Resultatet för årets första sex månader är ett överskott på 24 mkr. Det är visserligen 8 mkr lägre än första halvåret 2000, men skillnaden beror huvudsakligen på att vi då fick en engångsåterbetalning av pensionspremier från SPP på just 8 mkr. I övrigt är det framförallt minskade uppvärmningskostnader och låga räntor som bidrar till det goda resultatet.

Att verksamheten ger ett överskott är något som kommer alla medlemmar tillgodo. Soliditeten, det vill säga det egna kapitalet i förhållande till det totala kapitalet, eller uttryckt på ett annat sätt, den andel av föreningens fastigheter och andra tillgångar som finansierats av medlemmarna, stärks och uppgick vid halvårsskiftet till 23 procent. Detta innebär att vi blir mindre sårbara för kostnadsökningar och minskar risken för kraftiga hyreshöjningar. Med en låneskuld på två miljarder kronor räcker det exempelvis med att räntan ökar med en procent för att radera ut nästan hela överskottet. En bra soliditet är också bra att ha med tanke på de stora investeringar vi har framför oss. Om alla planer går i lås kommer vi de kommande fem åren att investera närmare en miljard kronor i nya lägenheter.

En mer detaljerad genomgång av de enskilda resultatposterna ser ut som följer:

Intäkter

Eftersom inga generella hyreshöjningar skett, ligger hyresintäkterna i stort sett i nivå med föregående år. Den ökning som ändå skett hänför sig främst till renoverade lägenheter och höjda lokalhyror. Posten övriga rörelseintäkter har minskat på grund av förra årets återbetalning från SPP som nämndes inledningsvis.

Driftkostnader

Driftkostnaderna har minskat med 4 mkr tack vare lägre kostnader för uppvärmning. Framförallt är det en framgångsrik energihushållning, bland annat optimering av abonnemangseffekter, som givit resultat.

Finansiella poster

Räntebidragen har minskat med 6 mkr jämfört med första halvåret 2000 och

Resultat- och balansräkning		
	01 06 30	00 06 30
Resultaträkning, mkr		
Hysesintäkter	201	199
Övriga rörelseintäkter	8	16
Nettoomsättning	209	215
Drift	-67	-71
Underhåll	-19	-21
Fastighetsskatt	-12	-11
Tomträttsavgälder	-8	-7
Summa fastighetskostnader	-106	-110
Driftnetto	103	105
Fastighetsavskrivningar	-15	-15
Central administration	-13	-15
Rörelseresultat	75	75
Ränteintäkter	-	-
Räntebidrag	4	10
Räntekostnader	-55	-53
Periodens resultat	24	32
Balansräkning, mkr		
Anläggningstillgångar	2 834	2 789
Omsättningstillgångar	52	45
Summa tillgångar	2 886	2 834
Eget kapital	663	515
Avsättningar	-	79
Medlemmars medel	87	90
Långfristiga skulder	2 036	2 062
Kortfristiga skulder	100	88
Summa skulder och eget kapital	2 886	2 834

uppgick till 4 mkr. Denna siffra kan jämföras med de mer än 100 mkr som vi erhöll per år i början av nittioalet. Det finns dock ingen anledning att längta tillbaka, eftersom vi då var betydligt mer beroende av statsmakternas (dåliga) ekonomi, samtidigt som de ekonomiska förutsättningarna i övrigt med hög inflation och höga räntor gjorde tillvaron mycket osäker. Den stabilisering av samhällsekonomi som skett sedan dess har lett till sjunkande räntekostnader som mer än väl uppväger de minskade räntebidragen.

Investeringar

Under årets första sex månader investerade SKB 49 mkr i fastighetsombyggnader. 31 mkr avser fastigheten Båggången i Hässelby, där 120 nya lägenheter blir klara för inflyttning kring kommande års-

skifte. Resterande investeringar på 18 mkr hänför sig till största delen till ombyggnaden i Årsta, som nu är slutförd.

Insatskapital

Slutligen kan vi konstatera att de ändrade insatsreglerna redan givit en positiv effekt på föreningens ekonomi. Med den medlemstillströmning vi haft de senaste åren har tillskottet till det egna kapitalet i form av bosparande uppgått till cirka 20 mkr per år. De senaste tolv månaderna har tillskottet varit det dubbla. Ökningen är större än beräknat, vilket beror på att många medlemmar valt att betala in hela höjningen av grundinsatsen från 6 500 till 10 000 kr "på ett bräde".

*Thorbjörn Nilsson
Ekonomichef*

Nominera mera!

Valberedningen efterlyser fler nomineringar till styrelsen och hyresutskottet.

Valberedningen påminner om att det är dags att börja nominera till SKBs styrelse, hyresutskott och revisorer. Redan nu under hösten är det bra att fundera på, vilka kandidater man vill nominera inför valen på föreningsstämman våren 2002. Kandidaterna (som måste vara medlemmar i SKB) ska givetvis vara tillfrågade och ha tackat ja till nominering. Beskriv kortfattat den nominerade personens intressen, utbildning och yrke, samt ange eventuella uppdrag, som kan vara relevanta för den föreslagna posten.

Den intensivaste arbetsperioden för SKBs valberedning infaller under mars/april, men nyligen hölls ett första, förberedande höstmöte. Då diskuterade vi bland annat hur man kan utforma nomineringsblanketten, så att den lockar till att föreslå kandidater – vi vill ha många nomineringar. Förslagen ska vara valberedningen tillhanda senast 28 februari 2002.

Ge förslag

Under senare år har antalet nomineringar sjunkit från 20–25 till endast 11 stycken förra året. Med ett så begränsat urval kan det vara svårt att besätta posterna, om flera ”gamla” ledamöter skulle avböja omval. Betänk, att det är synnerligen viktigt att vi får kompetenta personer, helst kunniga i fastighetsekonomi, hyresjuridik och närallgande kunskapsområden, och som känner föreningen väl. Detta gäller speciellt ledamöterna i hyresutskottet, som ju ersätter hyresgästföreningen och förhandlar om våra hyror.

Det har alltså stor betydelse både för medlemmarnas väl och för SKBs verksamhet att ”rätt” personer blir valda till de olika förtroendeuppdragen. Ju fler nomineringar som kommer in, desto bättre möjlighet har valberedningen att utföra sitt uppdrag på bästa sätt. Den förtryckta nomineringsblanketten skickas ut i januari 2002, men det går bra att skriva ett vanligt brev med förslag på personer redan

SKBs valberedning, från vänster Dag Holmberg, Hans Söderlundh, Ulf Bergström, Christina Svenling-Adriansson, Lars Cederholm, Maud Lindgren, Hans G Johansson och Sture Berggren.

nu. Vi ser fram emot kandidatförslag både från kvartersråd och enskilda medlemmar.

Nuvarande valberedning

Enligt SKBs stadgar ska föreningsstämman årligen utse en valberedning, bestående av fyra ledamöter jämte suppleanter, som väljs så att både boende och köande är representerade. Suppleanterna deltar aktivt i sammanträdena på samma villkor som de ordinarie ledamöterna.

Valberedningen har haft en stabil sammansättning ganska länge, förutom att vi fick ny ordförande för två år sedan. De boende ledamöterna är Lars Cederholm från Kungsholmen, ”nye” ordföranden Ulf Bergström, som förut var vice ordförande i styrelsen och Maud Lindgren, sekreterare. De båda sistnämnda bor på Södermalm – i SKBs äldsta respektive yngsta fastighetsbestånd (kvarteret Ryssjan, byggt 1927–29 och kvarteret Bondeson Större med byggår 1990). Ordinarie köande ledamot är Sture Berggren från Enskededalen.

De boende suppleanterna är Stina Svenling-Adriansson, Gröndal, Hans G Johansson från kvarteret Kartan-Skalan på Söder och Dag Holmberg, som bor i kvarteret Järinge i Tensta. Köande supp-

leant är Hans Söderlundh från Täby, tidigare styrelseledamot under många år.

Bevaka mångas intresse

Valberedningen vill också passa på tillfället att slå ett slag för en komplett fullmäktigeförsamling och uppmana medlemmarna att föreslå köande medlemmar till fullmäktig- och fullmäktigesuppleantuppdrag, eftersom långtifrån alla platser för köande är besatta.

De köandes representanter har ju numera 60 000 medlemmars intressen att bevaka. Den som är intresserad kan anmäla sig själv, eftersom en svårighet vid val av köande är att dessa medlemmar inte känner till varandra.

Maud Lindgren
Sekreterare valberedningen

**Skicka nomineringar
senast 28/2 2001 till:**

**Valberedningen
SKB
Box 850
161 24 BROMMA**

Kajplats 01 som ritats av arkitekten Gert Wingårdh.

Bostadsmässan Bo01 i Malmö

Det är den ideella föreningen Svensk Bostadsmässa som arrangerar bostadsmässor i Sverige. Medlemmar är en mängd kommuner, myndigheter, SABO med flera.

I somras var det alltså Malmös tur att vara mässkommun. Mässan, som var Sveriges största bostadsmässa någonsin, innehöll ett tjugotal olika bostadsprojekt. Utöver själva bostäderna fanns dessutom ett omfattande program med park- och trädgårdsanläggningar, konstutställningar, byggproduktutställningar.

Bomässeområdet är startskottet för en ny stadsdel i Malmö. Det är det yttre hamnområdet och före detta Saab-fabriken område som nu omvandlats till bostadsområde. Ett fantastiskt läge vid vattnet i Öresund och samtidigt nära citykärnan gör att området har alla förutsättningar att bli ett populärt bostadsområde.

Högklassig arkitektur

Såväl den yttre miljön som bostadshusen karakteriseras av högklassig och spän-

nande arkitektur skapad av gräddan av Sveriges arkitektkår. Resultatet har blivit mycket spännande och intressant. Alla byggherrar och arkitekter har utnyttjat tillfället att försöka överglänsa varandra med djärva och vackra lösningar.

I en del fall har experimentlustan drivits för långt och det fanns exempel på mer eller mindre vansinniga lösningar. Men det är något som man får ta vid ett tillfälle som detta.

Höga hyror

Vad som i övrigt har varit utmärkande är att byggherrarna inte sparat på krutet vad gäller kostnader för material och planlösningar. Det har om inte annat märkts på priserna för lägenheterna. Insatser på fem till sex miljoner kronor för en bostadsrättslägenhet var inte ovanligt. Det högsta priset för en lägenhet låg på drygt tio miljoner kronor – visserligen för cirka 200 kvadratmeter och med en strålande havsutsikt, men ändå!

Det fanns faktiskt några hyresrättslä-

genheter också på mässområdet. Det var det kommunala bostadsföretaget MKB i Malmö som byggt ett antal lägenheter. Där låg hyrorna på 1 800 kronor per kvadratmeter och år. Toppfyran var 28 000 kronor per månad för en lägenhet! Trots denna hyresnivå går projekten med rejäl förlust för MKB.

Efter stängning

Sammantaget var det en generalmönstring av byggherrar och arkitekter för att finna nya lösningar och spännande arkitektur i bostadsproduktionen. Tanken är att denna bostadsmässa ska vara ett avstamp för tjugohundratalets kommande bostadsbyggande.

Den som missade bostadsmässan bör ta chansen att i efterhand besöka området och titta på husen från utsidan. Även om man nu inte kommer in i lägenheterna, så står i alla fall husen kvar. De är väl värda ett besök.

*Henrik Bromfält
VD*

De speciella boendeförutsättningarna i kvarteret Dovre i Husby fick SKB att utarbeta en särskild verksamhetsplan för området. SKB valde att ge en del av barnen i kvarteret Dovre möjlighet till en annorlunda sommarvistelse. Barnen delades upp i två grupper, som fick tillbringa två veckor var i Finsta vid sjön Båven i Sörmland.

Susanna Åsensjö, 20 år, var ledare för den andra kollogruppen, men berättar här om när hon besökte den första gruppen.

Lekar av allehanda slag hör kollolivet till.

Dovrebarn på **sommarkollo**

somras fick tretton lyckligt lottade barn från kvarteret Dovre i Husby åka till det vackert belägna Finsta, inte långt från Flen. Allt genom SKBs försorg och som ett led i satsningen på nya grepp i ytterstadsområden.

Jag spenderade en dag med barnen där och fick på nytt uppleva lite kolloliv.

Den kände boxaren George Scott var en av ledarna på kollo.

Mina egna turer till kollo och just Finsta slutade nämligen för ungefär två år sedan då jag blev för ”gammal”.

Jag blev snabbt uppraggad av en pigg tjej som ville spela kort med mig och jag följde glatt med – en bra ursäkt för att slippa bada!

Pinsamheter

Efter detta fortsatte dagen i lekens tecken. Vi lyssnade också på musik och pratade om allt som hör kollo till. Naturligtvis pratade vi som tjejer gör, och förmodligen även grabbar – om det fanns några ”snyggingar” på kollo.

Jo, sade alla med en mun – yngste ledaren, fast inte han som säger ”Titta tjejer, här ser ni kollots snyggaste ledare”.

Plötsligt kände sig reportern ”skämmig” och kom att tänka på filmen ”Min stora tjocka far”. Jag vet inte om det syntes på mig, men det var som om de förstod att han, den andra, han som varken var ung eller ens snygg längre, var precis som filmtiteln sa – min stora tjocka far.

Jag vet inte om de där på kollo i Sörmland hade talat om att vara rädda om varandra och visa respekt för alla. För återigen med en mun sa de: ”Han är i alla fall kul och snäll”.

Manliga ”fröknar”

Efter lunchen solade vi lite och pratade om hur tiden hittills hade varit. Det var

bara positiva kommentarer och alla ville gärna komma tillbaka. God mat, roliga lekar, trevliga kompisar och fint sommarväder med härliga bad. Och inte minst ledarna, eller ”fröknar” som några också uttryckte det, som var jättebra. Reportern funderade här en stund över hur djupt attityder och vanor sitter. Här besökte jag ett kollo, som medvetet satsat på att ha många manliga ledare, och så blir de kallade fröknar. Jag undrade i mitt stilla sinne vad boxaren George Scott, som var en av kollots ledare, tyckte om detta.

Ruggigt spökspår

Under eftermiddagen fick jag vara med och planera ett spökspår tillsammans med kollots två praktikanter. Ett riktigt härligt spökspår, så att man blir så där mysigt rädd, men man vet ändå att det inte är någon fara. Och vad gör det om det skulle bli lite för ruggigt? När hösten faller på och barnen ska berätta om sitt spökspår kan de ju göra om historien som de vill. ”Äh, jag var aldrig rädd på riktigt” eller ”Du skulle varit med på vårt spökspår. Du va, våra ledare, dom va...”

På vägen hem till Stockholm sände jag en tacksamhetens tanke till SKB och alla de andra som gjort detta kollo möjligt.

Susanna Åsensjö
kolloledare

Fester och aktiviteter i kvarteren

Jubileumsfest i Munin

Det var onsdagen den 22 augusti 2001. Vädret såg lovande ut. Inget regn och för årstiden ganska så varmt. Det skulle bli gårdsfest, jubileumsfest, i kvarteret Munins vackra lilla trädgård utmed Vanadisvägen och förberedelserna var i full gång.

Fastighetsskötaren Henrik kom knattande på sin flakmoped med en lånad grill, stor och stadig. Han fyllde den med två påsar grillkol och tändvätska och efter en stund hade det bildats en fin glödbädd.

Under tiden såg Mikael till att bord och stolar i rätt antal kom på plats. Anna hade köpt mörkgröna pappersdukar som hon lade på borden och dekorerade sedan med fräscha rönnbärskvistar och stora blanka nypon. Lasse och Lennart hade ansvarat för vin- och ölinköpen och arrangerade nu ett drinkbord vid sidan av det stora bord, på vilken buffén skulle dukas upp. Maria kom med nybryggt kaffe i stora termosar, te, socker och mjölk.

Fantastisk mat

Och ut från vårt lilla före detta café kom Munins egen gourmetkock Annica Källgren, klädd i vit kockmundering med hög veckad kockmössa på de blonda lockarna. Hon bar på en stor bricka med marinerade fläskfiléer och glacerade laxskivor och sedan hjälptes hon och Henrik åt med att enligt konstens alla regler grilla godsakerna.

Birgitta hjälpte till med att duka upp de läckerheter Annica hade gjort – en härlig matig potatissallad, rödlökssalsa, auberginemousse och hembakat bröd. Och lite senare till kaffet en ljuvlig cheesecake.

De boende hade börjat anlända. Över 30 stycken, vilket var rekord för Munin. Alla försåg sig med mat och dryck och satte sig till bords. Undertecknad hälsade alla hjärtligt välkomna och tackade festkommittén för fint jobb och därefter presenterade Annica sig själv, maten vi skulle äta och sin verksamhet.

Vår ekonomi räckte inte till någon underhållning men det visade sig att det hade varit helt onödigt. De boende i Munin underhåll varandra och tycktes trivas mycket bra tillsammans.

När alla var mätta och belåtna och nästan all mat var slut hjälptes alla åt att duka av och bära bort bord och stolar.

Runt klockan 22 var alla spår av festen borta. Men gott var det och trevligt var det – det var alla överens om.

Viktigt för gemenskapen

Anledningen till denna påkostade gårdsfest var att vi – SKBs hus i Munin – fyllde 75 år. Byggåret var alltså 1926. Kvarteretsrådet hade redan i januari fått ett trevligt brev från SKB, i vilket vi (och ytterligare sex kvarter) utlovades extra bidrag till en dylik begivenhet.

Vad vi i kvarteretsrådet nu hoppas på är att våra små arrangemang i fortsättningen kommer att bli lika välbesökta. Det är viktigt det här med att känna igen sina grannar, det skapar en viss gemenskaps-känsla som vi tror är viktigt i vår stressade storstad. Varmt tack SKB för en fin jubileumsfest!

Ulla Jormin, fullmäktig

Höstfest i Farsta

En vacker sensommarkväll i slutet av augusti samlades ett femtiotal boende i kvarteret Blidö i Farsta till en höstfest i Kräftans tecken.

Kvällen inleddes med en tipspromenad, varefter vi bänkade oss och åt kräftor med tillbehör och därtill hörande drycker samt efter detta diverse småvarmt. En och annan dryckesvisa klingade starkt och glatt mot taket. Efter trevlig samvaro och avslutande kaffe och kaka vandrade vi mätta och glada hemåt i augustimörkret.

Lena Andersson

Fester och aktiviteter i kvarteren

Vårstädning och boule i Bredäng

Christer Lind på Lilla Sällskapets väg i Bredäng har skickat in några fotografier från vårens och sommarens aktiviteter.

Våra fastighetsskötare Stig Ek och Tommy Gustavsson byggde en boulebana på Norrgården under maj månad. Den invigdes i början av juni med många intresserade. I somras ordnades spel varje tisdagkväll när vädret så tillät.

Vår årliga vårstädning i området med efterföljande korvgrillning, kaffe och saft lockade många.

75-årskalas i Vale

Kvarteret Vale på Hagagatan i Vasastan firade i september sin 75-årsdag. Kvartersrådet tog hjälp av alla goda krafter i huset och alla förberedelser gick

som om vi inte gjort annat än ordnat med fester för gamla hus.

Sprucken banderoll

Festdagen började inte så bra. Idén att hänga en nära sju meter lång och en meter bred banderoll ner från ett fönster på tredje våningen sprack. En del hamnade på trottoaren och resten hängde kvar. Vad göra? Jag, som utlovat banderollen till och med för SKBs Arne Blomqvist, blev ett tag rådlös. En ung man kom med lösningen: "Du förstår, vinden tar den hur du än gör. Sätt upp banderollen på gårdssidan". Marianne, från vars fönster banderollen skulle hänga, blev mycket glad över att slippa

eventuell uppvaktning. På banderollen stod nämligen "Vi fyller 75 år". Marianne har långt kvar till 75...

Hemlig vind

En flicka, Julia, hade målat en välkomstskylt som sattes upp på lusthuset. Därifrån dirigerades gästerna att följa skyltar mot hemligt mål fyra trappor upp på vinden. Där stod Hans med champagne med eller utan C₂H₅OH (alkohol). Därefter bar det av ner till Gula Gallerian, vår kvarterslokal. Där hade Marianne och Malin dukat upp ett stort bord med den godaste mat.

Förnyelse av gård

Efter maten sjöng vi bland annat en "hemlagad" visa om vårt hus. Det fanns också en liten utställning att titta på, med fakta om huset och kartor och ritningar från Arkitekturmuseet.

Vid kaffet var det dags att presentera olika förslag till förnyelse av vår lilla gård. Några av de boende hade sedan en månad tillbaka arbetat fram tre olika alternativ, som vi senare ska få möjlighet att rösta på.

Sedan vidtog eftersnack och så småningom städning. Linda och Mats kollade ljus och dörrar. Många tack fick vi och glada var vi, som sett fram emot och ordnat detta. Ett hus fyller ju inte 75 så ofta. Dagen efter torkade Ulla-Britt och Anita golvet. Alla spår borta, utom en kvarglömd kavaj. Och så banderollen förstår. Den fick sitta uppe en dag till ifall Blomqvist skulle komma förbi...

Birgit Kalzén

Målar skolan

Välkommen att besöka vår målar skola som anordnas i samarbete med Måleributiken i Alvik.

På söndagarna mellan kl 11.30 och 15.00 visar yrkesmålare från Måleributiken bland annat hur man får upp tapeter snyggt och hur man målar möbler.

Visningarna äger rum i Måleributikens lokaler på Drottningholmsvägen 175 vid Alviksplan. T-bana till Alvik. Telefon 08-445 95 95.

Målar skolan är kostnadsfri och du behöver inte anmäla dig i förväg.

Här är programmet för resten av höstterminen:

4 november	Effektmåleri
18 november	Hänga tapeter
2 december	Lasera och svampa väggar
16 december	Möbelmålning

Du vet väl...

...att det numera är möjligt att få kallelsorna till lägenhetsvisning via e-post. Du anmäler det under "Dina uppgifter" på vår hemsida www.skb.org.

...att du snabbt och enkelt kan göra felanmälningar via hemsidan. Klicka på "Felanmälan" under "Boservice". Ange din adress och telefonnummer samt gör en beskrivning av felet. Observera att om det gäller fel som måste åtgärdas omedelbart, ska du ringa felanmälan telefon 704 60 60.

KALENDARIUM

Sista inbetalningsdag för bosparande31 oktober

Informationsdag för fullmäktige och 85-årsjubileum.....24 november

Nästa nr av VI i SKB/Byta Bostad kommer utdec/jan

Medlemsbevisen skickas utslutet av januari

Motionstiden går ut31 januari

Kvartersrådsdagarna.....jan/feb

Nomineringstiden går ut28 februari

Nästa nr av VI i SKB kommer utbörjan av april

Årsredovisning och motionshäfte kommer utbörjan av april

ATT HYRA

Bo Ridderström

Hyresledig kontorslokal på Bohusgatan vid Skanstull.

Lokaler

- Hässelby Gård, Astrakängsgatan 9–15, kontor 67 kvm
- Vårberg, Duvholmsgränd 38, lager 8 kvm
- Kungsholmen, Baltzar v Platens gata 9, kontor 51 kvm
- Södermalm, Bohusgatan 13, kontor 81 kvm
- Östermalm, Artillerigatan 99, kontor/lager 600 kvm

Kontakta Kenneth Jansson på SKBs kontor, telefon 08-704 61 11 eller faxa 08-704 60 70.

Parkeringsplatser

- Gärdet, Kampementsgatan: 360 kr/mån (uteplats)
- Farsta, Östmarksgatan: 200 kr/mån (uteplats)
- Fruängen, Jenny Linds gata: 200 kr/mån (uteplats)
- Bredäng, Lilla Sällskapetets väg, 200 kr/mån (uteplats)
- Vårberg, Duvholmsgränd, 200 kr/mån (uteplats)
- Eriksberg, Skarpbrunnsvägen, 150 kr/mån (uteplats), 300 kr/mån (bur)
- Tensta, Föllingebacken, 150 kr/mån (uteplats)

Hör av dig till uthyrningsenheten, telefon 08-704 60 00 mellan kl 9–12, fax 08-704 60 66.

Var med och fira SKBs 85-årsjubileum

I år är det 85 år sedan SKB bildades. Lördagen den 24 november 2001 har SKB bokat Norra Latins konferenscentrum för att uppmärksamma detta jubileum.

Programmet tar upp både historiska, dagsaktuella och framtida frågor. På förmiddagen berättar Magnus Andersson, avdelningschef på Stockholms stadsbyggnadskontor och författare till boken Stockholms årsringar, om Stockholms bebyggelseutveckling. Efter lunch blir det två seminariepass. Deltagarna väljer själva vilka två av följande seminarier man vill delta i.

Framtidens arkitektur. Gert Wingårdh, arkitekt SAR, uppmärksammas bland annat på bostadsmässan Bo01.

Hyresrättens framtid. Stellan Lundström, bitr professor på KTH.

Framtida boende. Erik Franzon, framtidsforskare vid Kairos Future AB och författare till boken Morgondagens hem.

Eftermiddagen avslutas med en paneldebatt om SKBs framtid. På kvällen dukas det upp en jubileumsbuffé på restaurang Cabaret. Moderator är Ellinor Persson, känd som programledare för olika TV-program, bland annat "Upp till bevis" i SVT.

Inbjudna är SKBs fullmäktige och suppleanter, styrelse, revisorer, hyresutskott samt anställda. Vill du också vara med och fira 85-årsjubiléet? VI i SKB bjuder in 100 medlemmar till SKB-dagen. Är du intresserad av att vara med? **Fyll i kupongen nedan och skicka in den till SKB, Box 850, 161 24 Bromma eller faxa till 08-704 60 66 så att den är SKB tillhanda senast den 9 november.** Det är de 100 medlemmar som anmält sig först som kommer med. Först till kvarn... Vi skickar detaljerat program till de som får komma med.

*Bertil Ekwall
Marknadschef*

Jag vill gärna vara med på SKBs 85-årsjubileum den 24 november 2001

- Jag vill delta både på dagen och vid middagsbuffén
- Jag vill bara delta på dagen
- Jag önskar vegetarisk mat (gäller lunch och middagsbuffé)

Jag kryssar för vilka två av följande seminarier jag vill delta i:

- Framtidens arkitektur, Gert Wingårdh
- Hyresrättens framtid, Stellan Lundström
- Framtida boende, Erik Franzon

Medlemsnummer.....

Namn

Adress

Postadress

Tel dagtid